

JOMSD

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

**JOURNAL OF ORGANIZATIONAL MANAGEMENT
AND SOCIAL DEVELOPMENT**

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2564

Vol. 1 No. 2 July – December 2021

ISSN : 3027-7507 (Online)

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม
ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2564)

JOMSD

ISSN: 3027-7507 (Online)

Journal of Organizational Management and Social Development

Vol. 1 No. 2 (July – December 2021)

Journal of Organizational Management and Social Development

โทวิวัฒน์ 66/3 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี

อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร. 081 8722268, อีเมล: ad-jomsd24@outlook.com

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2564

เจ้าของ: ไทวิวัฒน์ 66/3 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบล

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธิรักษ์ ปราบนอก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนันทจารย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลศักดิ์ นิลมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชีโนรส

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้จัดการวารสาร:

ดร.ยุทธพล ทวะชาลี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so17.tci-thaijo.org/index.php/JOMSD/index> เพื่อดำเนินการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม (Journal of Organizational Management and Social Development) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาที่เกี่ยวข้องด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขารัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการ สาขาการศึกษา และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์ ปีละ 2 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความและผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เพื่อดำเนินการพิจารณาบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านสังคมศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์
- บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

บทบรรณาธิการแถลง

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม (Journal of Organizational Management and Social Development) ฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2564) ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่าน ที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 3 ท่าน จึงกล่าวได้ว่า บทความที่ทางวารสารได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ

ดิฉันในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกองบรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดีๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี
บรรณาธิการวารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

สารบัญ

บทความวิจัย

วัฒนธรรมการกินและวิถีชีวิตการเป็นอยู่ของชุมชนร้อยเอ็ดโศก
บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
สุรียา ชุมมณี	11-10
การสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์
อรรคมพร คงวงศ์, พระปรัชญา ชยวุฒโฒ, เอกรัตน์ มาพะดุง	11-20
วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ละมัย ต้นจันทน์	21-32
รูปแบบการปรับตัวของผู้ประกอบการร้านอาหารท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาด
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดร้อยเอ็ด
วิไลย์ภรณ์ คุณนาเมือง	33-42
ทุนทางสังคมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสตรีเพื่อการผลิต
บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอพนมทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
ศิริพร ทิพรัก	43-52

Eating culture and way of life of the Roi Et Asoke community, Ban Lao Khaem, Ko Kaeo Subdistrict, Selaphum District, Roi Et Province

Suriya Chummanee^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: waew.835@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to study 1) the formation and development of culture of the Roi Et Asoke community, 2) eating and way of life of the Roi Et Asoke community, Selaphum District, Roi Et Province. This study is qualitative research, by in-depth interview. The main informants were 10 Roi Et Asoke community leaders, citizens, selected using the purposive sampling method, and descriptive data were analyzed. The research results found that: 1) Formation and cultural development of the Roi Et Asoke community, founded by a gathering of dhamma practitioners according to Buddhist principles according to the guidelines of Samana Bodhirak (Rak Rakphong). It began with the dhamma practitioners having the idea of devoting their lives to serious dhamma practice, under the concept of good friends, good comrades, good society and environment It will be a culture of interdependence. Food culture teaches to eat vegetarian food. 2) Eating and way of life of the Roi Et Asoke community. It was found that the food of the Roi Et Asoke community eats vegetarian food as a food for eliminating disease. Helps to have perfect health. As for the way of life of the Roi Et Asoke community, the Asoke community is It has an open nature, that is, it is not limited by gender, age, hometown, race, and nationality. However, to become a member of the community, one must strictly follow the principles of the Asoka people, namely, observe the 5 precepts, avoid vices, and eat vegetarian food.

Keywords: Cultural Formation, Food Culture, Community Way of Life

วัฒนธรรมการกินและวิถีชีวิตการเป็นอยู่ของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

สุรียา ชุมมณี^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: waew.835@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การก่อตัวและการพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก 2) การกินและวิถีชีวิตการเป็นอยู่อาศัยของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ แกนนำชุมชนร้อยเอ็ดอโศก ประชาชน คัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การก่อตัวและการพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก ก่อตั้งโดยการรวมตัวของผู้นับถือธรรมตามหลักศาสนาพุทธตามแนวทางของสมณะโพธิรักษ์ (รัก รักพงษ์) เริ่มต้นด้วยการที่ผู้นับถือธรรมมีแนวความคิดที่จะทุ่มเทชีวิตให้กับการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ภายใต้ฐานคิดที่ว่า มิตรดี สหายดี สังคมสิ่งแวดล้อมดี จะเป็นวัฒนธรรมพึ่งพาอาศัยกัน วัฒนธรรมการกินสอนให้กินอาหารมังสวิรัต 2) การกินและวิถีชีวิตการเป็นอยู่อาศัยของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก พบว่าการกินของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกจะรับประทานอาหารมังสวิรัตเป็นอาหารล้างโรค ช่วยให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ส่วนวิถีชีวิตการเป็นอยู่อาศัยของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกชุมชนชาวอโศกนั้น มีลักษณะเปิดกว้าง กล่าวคือ ไม่จำกัดเพศ อายุ ภูมิฐานะ เชื้อชาติ และสัญชาติ แต่ทว่าการเข้าเป็นสมาชิกชุมชนได้นั้นจะต้องปฏิบัติตามหลักการของชาวอโศกอย่างเคร่งครัด คือ ถือศีล 5 ละอบายมุข และรับประทานอาหารมังสวิรัต

คำสำคัญ: การก่อตัวทางวัฒนธรรม, วัฒนธรรมการกิน, วิถีชีวิตการเป็นอยู่ของชุมชน

© 2021 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

กลุ่มชุมชนร้อยเอ็ดอโศกเป็นกลุ่มประชาสังคมในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งมีการที่มีพัฒนาสายของญาติธรรมร้อยเอ็ดอโศก มีการก่อตั้งมาตั้งแต่พุทธศักราช 2532 - 2540 ในพื้นที่ของบ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจัดให้เกิดชุมชนเข้มแข็งอยู่หลายวิธี มีการจัดแบ่งการจัดตั้งหัวหน้าของร้อยเอ็ดอโศกไปแต่ละในแต่ละพื้นที่ของร้อยเอ็ดและนอกพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด และสายร้อยเอ็ดอโศกเป็นสายหนึ่งของการขับเคลื่อนให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง ที่ตั้งอยู่บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีการกลุ่มขึ้นของแกนนำของชาวบ้าน ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มมีเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง โดยมีการจัดกิจกรรมกลุ่มของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เกิดผลในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากโครงการที่ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งและยังเป็นศูนย์เรียนรู้ของของ

คนในพื้นที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อที่จะมาศึกษาหาความรู้จากการทำงานของแกนนำร้อยเอ็ดอโศกและสมาชิกในกลุ่มของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกว่ามีการปฏิบัติงานหรือมีบริหารงานอย่างไรเพื่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง

กลุ่มชุมชนร้อยเอ็ดอโศกมีการขับเคลื่อนอยู่ตลอดเวลาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการขับเคลื่อนโดยการทวนกระแสดความคิด โดยมีความคิดเป็นของตนเอง เพื่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งที่มีสมาชิกอยู่ในกลุ่มพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีแกนนำการขับเคลื่อน การต่อต้านการศึกษาของไทยที่เป็นอยู่ในการจัดตั้งนโยบายที่ให้การช่วยเหลือในด้านการศึกษาคือให้นักเรียนและนักศึกษาได้กู้ยืมกองทุน กยศ. จึงถูกการต่อต้านจากกลุ่มร้อยเอ็ดอโศกกับรัฐบาลที่มีความคิดแตกต่างกัน กลุ่มร้อยเอ็ดอโศกจึงได้จัดตั้งโรงเรียนที่ให้การศึกษาและให้ความรู้แก่คนในชุมชน และเยาวชนได้มีอิสระทางความคิดในการศึกษาในทางที่เกี่ยวกับศาสนา การทำเกษตรปลูกพืชผักกินเอง เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจในการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อต่อยอดในการดำรงชีวิตที่มีอิสระทางความคิด ไม่ตกอยู่ภายใต้ระบบทุนนิยม และชุมชนร้อยเอ็ดอโศกยังมีการเดินขบวนขับไล่รัฐบาลอยู่หลายรัฐบาล ที่มีการต่อต้านนโยบายของรัฐบาล และต่อต้านการคอร์รัปชันของรัฐบาล กลุ่มของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกจึงมีการเดินขบวนเพื่อขับไล่รัฐบาลโดยใช้สัญลักษณ์ในการเคลื่อนไหวคือกลุ่มคนเสื้อเหลืองที่มาจากชุมชนร้อยเอ็ดอโศก เพื่อให้ได้มาซึ่งความถูกต้องและความสงบสุขของประเทศและประชาชน

กลุ่มชุมชนร้อยเอ็ดอโศกมีการจัดตั้งกิจกรรมให้แก่ชุมชน ได้แก่ การจัดตั้งตลาดบุญนิยม ซึ่งตลาดบุญนิยมนี้จะเป็นขายสินค้าราคาถูกกว่าท้องตลาดทั่วไปให้กับประชาชนทำให้ประชาชนมาจับจ่ายและซื้อของจากชุมชนร้อยเอ็ดอโศก เนื่องจากตลาดบุญนิยมมีความต้องการที่จะคืนความสุขให้กับประชาชนโดยการนำเอาผักที่ปลูกเองและนำเอาข้าวของเครื่องใช้ที่ถูกกว่าราคาท้องตลาดมาขายให้กับประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกับชุมชนร้อยเอ็ดอโศก โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เป็นความสุขทางใจที่กลุ่มชุมชนร้อยเอ็ดอโศกต้องการมอบให้กับประชาชนให้เกิดความเข้มแข็งของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ความรักและความสามัคคีกันของคนในพื้นที่ (อโศกดอกอินโฟ, 2560)

กลุ่มชุมชนร้อยเอ็ดอโศกส่งเสริมการกินมังสวิรัต เนื่องจากชาวชุมชนร้อยเอ็ดอโศกคิดว่าการกินมังสวิรัตจะทำให้มีสุขภาพที่ดีกว่าการบริโภคเนื้อสัตว์ ซึ่งเขาเชื่อว่าในเนื้อสัตว์มีสารพิษปะปนอยู่เป็นจำนวนมากและมีความเชื่ออีกอย่างหนึ่งคือ ความเชื่อทางด้านศาสนาที่เชื่อว่าสัตว์ทุกตัวบนโลกอาจจะเป็นญาติพี่น้องของตนในอดีตชาติ จึงทำให้ไม่อยากจะทำบริโภคเนื้อสัตว์ และชุมชนร้อยเอ็ดอโศกจึงปลูกผักกินด้วยธรรมชาติ โดยปราศจากการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง เพื่อที่จะทำให้ง่ายที่ร่างกายนั้นปราศจากสารพิษ เพื่อให้ร่างกายนั้นมีความแข็งแรงและประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงนั้นมีร่างกายที่แข็งแรงไปด้วย อาหารมังสวิรัตเป็นอาหารไร้โรค ช่วยให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ข้อมูลทางระใช้ให้เห็นว่า ชาวมังสวิรัตมีปัญหสุขภาพประเภทไร้เชื้อเรื้อรังน้อยกว่าชาวมังสะหรือคนที่รับประทานเนื้ออาทิ โรคอ้วน โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคมะเร็งบางชนิด ซึ่งบันทึกสุขภาพจิต ลดคุณภาพชีวิต และลดทรัพย์สินที่สะสมไว้เพื่อความสุขในชั้นปลายชีวิต เพราะต้องใช้ในการรักษาโรคร้ายเหล่านั้น (Sillybee, 2560) แนวทางการขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็งร้อยเอ็ดอโศกเป็นการเน้นความสัมพันธ์ด้านแนวคิดในหลักพุทธธรรมที่เป็นรากฐานของสังคมไทย เป็นการยึดถือเอาวิถีชีวิตและภูมิปัญญาชาวบ้านที่นำไปปฏิบัติจริงในท้องถิ่นชนบทของประเทศอย่างกลมกลืนมายาวนานด้วยการพึ่งตนเองของชุมชนอย่างน่าภาคภูมิใจ

ทำให้การรวมตัวของผู้นำกับชุมชนเกิดกิจกรรมทำให้ประชาชนเกิดความรักใคร่สามัคคีกัน จึงทำให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้ที่ศึกษาความเป็นอยู่ของชุมชนอโศกได้เป็นอย่างดี

จากข้อมูลข้างต้นเป็นเหตุจูงใจสำคัญที่ผู้ศึกษาเห็นว่า หากชุมชนเข้มแข็งประเทศชาติจะมั่นคงจึงสมควรนำชุมชนนี้มาเป็นกรณีศึกษา วิธีการดำเนินชีวิตและการพัฒนาชุมชนของตนเองที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงหรือเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งประสบความสำเร็จและเห็นเป็นรูปธรรมจะช่วยให้เข้าใจแนวคิดเชิงปรัชญาของพุทธศาสนาที่อยู่เบื้องหลังวิธีการพัฒนาในทางระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงหรือเศรษฐกิจชุมชนการจัดการความขัดแย้งในชุมชนทำให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง และช่วยให้เข้าใจแนวทางประยุกต์กรอบความคิด ดังกล่าวให้ปรากฏเป็นรูปธรรมโดยการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งภายใต้บริบทของสังคมทุนนิยมเสรีในโลกปัจจุบัน (ธีรยุทธ บุญมี, 2536)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวไว้ข้างต้นการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาวัฒนธรรมการกินและวิถีชีวิตการเป็นอยู่ของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ว่าการก่อตัวและการพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก เป็นอย่างไร การกินและวิถีชีวิตการเป็นอยู่อาศัยของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการก่อตัวและการพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาการกินและวิถีชีวิตการเป็นอยู่อาศัยของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประกอบด้วย 1. แกนนำชุมชนร้อยเอ็ดอโศก 2. นักวิชาการ 3. ประชาชน และ 4. ตัวแทนผู้นำชุมชน คัดเลือกโดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างที่ไม่อาศัยความน่าจะเป็นทางสถิติ (Non Probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling จากในเขตพื้นที่บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีกรอบตามประเด็นที่ทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิดทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ประเด็นการก่อตัวและการพัฒนาวัฒนธรรม และ 2. ประเด็นการกินและวิถีชีวิตการเป็นอยู่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยถึงแกนนำชุมชน ร้อยเอ็ดอโศก จำนวน 3 คน เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย โดยแนบกำหนดการนัดหมายที่จะสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน ประชาชน จำนวน 5 คน นักวิชาการ จำนวน 1 คน ในเขตพื้นที่บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 10 คน ล่วงหน้า 3 วันก่อนวันที่นัดสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน โดยทำการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม และการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการสร้างข้ออุปนัยตามประเด็นที่ทำการศึกษา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การก่อตัวและการพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษาในประเด็นการก่อตัวของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก พบว่า ชุมชนชาวอโศก ก่อตั้งโดยการรวมตัวของผู้ปฏิบัติธรรมตามหลักศาสนาพุทธตาม แนวทางของสมณะโพธิรักษ์ (รักโดยสมณะโพธิรักษ์เป็นศูนย์รวมทางจิตวิญญาณ ชุมชน ชาวอโศกเริ่มต้นด้วยการที่ผู้ปฏิบัติธรรมมีแนวความคิดที่จะทุ่มเทชีวิตให้กับการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังภายใต้ฐานคิดที่ว่ามิตรดี สหายดี สังคมสิ่งแวดล้อมดี คือทั้งหมดทั้งสิ้นของพรหมจรรย์”สังคมที่ชาวอโศกร่วมแรงกันสร้างขึ้นมาจึงเป็นไปเพื่อจุดประสงค์นี้ ปัจจุบันชาวอโศกกระจายตัวทุกภาคส่วนของสังคมและยังได้สร้างชุมชนหรือกลุ่มของตนขึ้นทั่วประเทศมากมาย โดยมีนักบวชของชาวอโศก (คือสมณะและสิกขมาตุ) เป็นแกนหลักในการรวมจิตวิญญาณผู้ปฏิบัติธรรมตามแนวทางอย่างชาวอโศก

ชุมชนชาวอโศกเป็นชุมชนที่ถือได้ว่าเป็นชุมชนในอุดมคติรูปแบบหนึ่ง หรืออย่างน้อยที่สุดก็เป็นชุมชนที่สมาชิกพยายามเข้าถึงอุดมคติดังกล่าว ดังนั้น ชาวอโศกจึงมีวิถีชีวิต ความเชื่อ และแนวปฏิบัติแตกต่างจากบุคคลทั่วไปในสังคมไทยที่มีชีวิตอยู่อย่างสบายๆ ไม่จำกัดและไม่เข้มงวดกับตนเอง ซึ่งชาวอโศกมีหลักการของตนว่า ละอบายมุข ถือศีล 5 อย่างเคร่งครัด และรับประทานอาหารมังสวิรัตินิรุทธิ์ ชุมชนชาวอโศกเป็นชุมชนที่มีที่มาจาก การแยกตัวของคณะนักบวชภายใต้การนำของพระโพธิรักษ์ (คำเรียกขานก่อนกรณีสันตอโศก) จากการปกครองคณะสงฆ์ของมหาเถรสมาคม และมีการทำงานเผยแพร่พระพุทธศาสนาตามแนวทางของตน โดยอ้างอิงหลักการ

ปกครองตนเอง จากพระธรรมวินัยเป็นหลัก และดำรงบุคลิกชนกบวชที่ต่างจากพระภิกษุทั่วไปเช่น นุ่งห่มจีวรสีคล้ำ ไม่สวมรองเท้า ไม่โกนคิ้ว ไม่ใช้ยาม ฉันทมังสวริติ เป็นต้น

การประกาศแยกตัวของพระโพธิรักษ์ดังกล่าวส่งผลสะท้อนต่อสังคมอย่างมาก ซึ่งฝ่ายพระอนันต์ชยานันโท (พ.ต.ต. อนันต์ เสนาชันท์) รวมทั้งฝ่ายมหาเถรสมาคมต่างโจมตีการกระทำของพระโพธิรักษ์อย่างรุนแรงและต่อเนื่อง จนเป็นประเด็นที่ส่งผลให้เกิด “กรณีสันตือโศก” ตามมาในปี พ.ศ. 2532 ซึ่งผลจากกรณีดังกล่าวที่เรื่องราวเข้าสู่กระบวนการทางศาล มีผลให้คณะพระโพธิรักษ์แปรสภาพมาเป็นดังที่เห็นในปัจจุบัน คือ เปลี่ยนจากค่านำนานักบวชที่เคยเรียกว่า พระมาเป็น ‘สมณะ’ และสำนักของกลุ่มก็มาเป็น “พุทธสถาน” อันเป็นสิ่งที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะตัวของกลุ่มชาวโศกนั่นเอง

สำหรับการศึกษาในประเด็นการพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก พบว่า วัฒนธรรมของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก จะเป็นวัฒนธรรมพึ่งพาอาศัยกัน เป็นวัฒนธรรมการกิน พระอโศกเกิดขึ้นเพราะมหาเถรสมาคมแห่งประเทศไทยทำผิด สมเด็จพระอโศกมหาราชประกาศตัวว่าตัวเป็นพระโพธิสัตว์ สอนไม่ให้กินเนื้อสัตว์ หรือเรียกว่าเป็นการรับประทานอาหารมังสวริติเพื่อสุขภาพ วัฒนธรรมทางภาษาและวัฒนธรรมทางวัตรปฏิบัติสำหรับวัฒนธรรมทางภาษานั้น จะสัมพันธ์กับวัฒนธรรมด้านช่วงชั้นทางสังคม กล่าวคือชาวโศกบัญญัติศัพท์สำหรับผู้สูงอายุว่า “ผู้เฒ่า” โดยจะเรียกค่านานาชื่อด้วยความเคารพว่า “คุณพ่อ” หรือ “คุณแม่” ส่วนเด็กๆ จะเรียกผู้ใหญ่ทั้งหลายว่า “คุณอา” หรือ “คุณลุง” “คุณป้า” การเรียกขานกันเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวโศกประการหนึ่งคือ ความสัมพันธ์แบบปฐมนิคม อันเป็นลักษณะความสัมพันธ์ของสังคมไทยดั้งเดิมซึ่งมีลักษณะเช่นเครือญาติ อีกประการหนึ่ง ชาวชุมชนซึ่งชาวโศกเรียกขานกันเองว่า “คนวัด” จะได้รับการเคารพนับถืออย่างมากจากญาติธรรมชาวโศกที่ยังไม่ได้เข้าเป็นชาวชุมชนเต็มตัว (ชาวโศกเรียกขานเรียกญาติธรรมกลุ่มนี้ว่า “คนข้างวัด” สะท้อนให้เห็นถึงความเคารพให้เกียรติกันในคุณค่าของศีลและความตั้งใจในการปฏิบัติธรรม

2. การกินและวิถีชีวิตการเป็นอยู่อาศัยของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

สำหรับการศึกษาในประเด็นการกินของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก พบว่า การกินของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกจะรับประทานอาหารมังสวริติเป็นอาหารร้างโรค ช่วยให้มีความสุขสมบูรณ์แข็งแรงอาหารที่ผู้ถือมังสวริตินิยมรับประทานกัน ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว หรือผลิตภัณฑ์จากถั่ว เช่น เต้าหู้ หรือเมล็ด เช่น เมล็ดฟักทอง เมล็ดทานตะวัน เป็นต้น ส่วนใหญ่พบว่า ผู้ที่กินอาหารมังสวริติลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และอ้วน ผลการวิจัยครั้งนี้ พบผู้ที่รับประทานอาหารมังสวริติเคร่งครัดมีภาวะพร่องของวิตามินบี 12 และแร่ธาตุหลัก โดยเฉพาะที่เป็นมังสวริติเคร่งครัดเป็นเวลานาน ๆ และการมีผลต่อการเจริญเติบโตของเด็ก

สำหรับการศึกษาในประเด็นวิถีชีวิตการเป็นอยู่อาศัยของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก พบว่า ชุมชนชาวโศกมีลักษณะเปิดกว้าง กล่าวคือ ไม่จำกัดเพศ อายุ ภูมิฐานะ เชื้อชาติ และสัญชาติ แต่ทว่าการเข้าเป็นสมาชิกชุมชนได้นั้นจะต้องปฏิบัติตามหลักการของชาวโศกอย่างเคร่งครัด คือ ถือศีล 5 ละอบายมุข และรับประทานอาหารมังสวริติ โดยสรุปคือ สมาชิกชุมชนแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับนักบวช และระดับฆราวาส สมาชิกนั้นเป็นชาวพุทธ

และจะต้องมีความตั้งใจในการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ที่สำคัญคือต้องได้รับความเห็นชอบจากสมณะ / ลิกขมาตุ จึงจะมีคุณสมบัติเข้าเป็นสมาชิกเนื่องด้วยชุมชนชาวโคกมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปฏิบัติธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

วัฒนธรรมทางสังคมสิ่งแวดล้อมของชาวโคกเป็นไปเพื่อให้เกิดบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติ ธรรม ในทุกๆ ด้าน และหากพิจารณาด้วยมุมมองทางวิชาการก็เป็นเรื่องปกติธรรมดาของมนุษย์จัดสภาพแวดล้อมรอบตัว ให้อนุวัตรตามหลักการความคิดของตนเอง ชุมชนของชาวโคก มีชื่อเรียกของตนเองว่า “ชุมชนบุญนิยม” อันเป็น กิจกรรมในระดับมหากาที่พัฒนามาจากการปฏิบัติธรรมของแต่ละบุคคล คือ เมื่อบุคคลแต่ละคนสามารถปฏิบัติ ตนให้กินน้อยใช้น้อยและทำงานมากๆ ได้แล้ว การเข้ามาอยู่ร่วมกันเพื่อเสริมพลังการผลิต และเพิ่มกำลังการ กระจายผลผลิตย่อมเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ซึ่งการมาอยู่ร่วมกันของชาวโคก เกิดขึ้นเพราะ “ปัจจัยจิตวิทยา” มากกว่า “ปัจจัยทางเศรษฐกิจ” หรือ “ปัจจัยทางการเมือง” ชุมชนชาวโคกเกิดขึ้นเพราะความต้องการของทุก คนที่จะเข้ามาอยู่ร่วมกันเพื่อปฏิบัติธรรมให้บริสุทธิ์เข้มข้นจริงจัง ซึ่งต่างกับการเกิดขึ้นของชุมชนอื่นๆ ทัวไปที่ เกิดขึ้นเพราะต้องการสร้างพลังอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจและการเมืองอันเป็นการเรียกร้องหรือปกป้อง ผลประโยชน์ของกลุ่มตน แต่หากจะมองว่า ชุมชนชาวโคกเป็นการรวมตัวเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนก็อาจ มองได้เช่นกัน ซึ่งผลประโยชน์ของชาวโคก คือ อิสรภาพในการดำเนินชีวิตตามความคิดความเชื่อของตนโดยไม่ ถูกครอบงำหรือกดดันจากทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะการกดดันเชิงระบบจากสถานะเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อย่างกระแสหลักซึ่งทำให้มนุษย์ไม่มีอิสรภาพอย่างแท้จริง แม้จะรวมตัวเป็นชุมชนได้ก็จะมีสภาพเป็นชุมชนไม่เข้ม แข็งและไม่ยั่งยืน กระบวนการสร้างชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อมของชาวโคกนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นความพยายามใน การสร้างชุมชนเข้มแข็งจากกิจกรรมทั้งหมดข้างต้นนั้น กิจกรรมทางศาสนาถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดตามกรอบ แนวคิดบุญนิยม เนื่องจากกิจกรรมทุกกิจกรรมอาศัยหลักการศาสนาเป็นแนวคิด เป็นกรอบและเป็นบรรทัดฐาน ทั้งสิ้น โดยเฉพาะมิติด้านบุคคล คือ บุคลากรทางศาสนา หรือนักบวช เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตามหลัก ศาสนา โดยเฉพาะแบบอย่างในการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายและ “จน” สุด นอกเหนือไปจากบทบาทที่ปรึกษาทางจิต วิญญาณ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นเครื่องเลาจิตวิญญาณมนุษย์ จึงทำให้เกิดการ “กลับไปหาของ เก่า” เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายด้วยชุดม่อฮ่อมไม่ใส่รองเท้า ผมห่ม สั้น ทั้งนักเรียนและผู้ใหญ่ ก็คือการกลับไปหา วัฒนธรรมการแต่งกายที่เรียบง่ายของชาวบ้านไทยโบราณ การทักทายด้วยการไหว้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ก็เป็นการ นำเอาวัฒนธรรมการทักทายของไทยกลับมาใช้ ซึ่งสวนกระแสสังคมภายนอกที่นับวันคนยุคใหม่เริ่มยกมือไหว้ ทักทายไม่เป็นขึ้นทุกที่ ๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ บัณฑิต ศิริรักษ์โสภณ (2559) ศึกษา “บุญนิยม”: จริยธรรมทาง เศรษฐกิจกับการขับเคลื่อนทางสังคมของชาวโคก พบว่า “อโคก” ในยุคก่อนกำเนิดเน้นการสร้างชุมชนปฏิบัติธรรม ภายใต้วิธีการผลิตทางเศรษฐกิจแบบพึ่งตัวเอง โดยสร้างความสัมพันธ์กับสังคมภายนอกเพียงในระดับจำกัด ใน ระยะต่อมา “อโคก” จึงค่อยสานสัมพันธ์กับชุมชนภายนอกเพิ่มมากขึ้น ผ่านกิจกรรมทางเศรษฐกิจ “บุญนิยม” ต่าง ๆ เพื่อคืนกำไรจากการผลิตกลับคืนสู่สังคม ที่สำคัญและถือเป็นสัญลักษณ์ของพัฒนาการ “อโคก” ในช่วงเวลา นี้คือการจัดงาน “ตลาดอาริยะ” ที่ชาวโคกนำสินค้าซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลผลิตของตนมาขายในราคาต่ำกว่าทุน นับเป็นตัวอย่างรูปธรรมของการปฏิบัติธรรมของชาว “อโคก” ด้วย การผลิตที่มุ่งประโยชน์เพื่อผู้อื่นท้ายที่สุด

ภายหลังจากห้วงวิกฤตเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2540 “อโศก” จัดวางสถานะที่แน่นอนของตนเองในสังคมไทยในฐานะ “ตัวแบบ” ที่เข้มงวดสำหรับการผลิตในอุดมคติซึ่งทั้งพึ่งตัวเองและช่วยเหลือผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน ขณะเดียวกันก็ได้เปิดรับความสัมพันธ์จากผู้สมัครใจเข้ามาร่วมอุดมการณ์ในวงกว้าง โดย “อโศก” จัดวางสถานะของ “สมาชิก” ใหม่เหล่านี้ อย่างมีลำดับชั้น ตามความเข้มข้นในการปฏิบัติ “ธรรม” ตามแนวทางของสำนักปรากฏการณ์หลังสุด นี่ทำให้ “อโศก” สามารถรักษา “ความเข้มงวด” ของการปฏิบัติอันเป็นแก่นแกนกลางขององค์กรไปได้พร้อม ๆ กับการแสวงหาผู้ร่วมอุดมการณ์จากสังคมในวงกว้าง

สรุปผลการวิจัย

การก่อตัวของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก ชุมชนชาวอโศก ก่อตั้งโดยการรวมตัวของผู้ปฏิบัติธรรมตามหลักศาสนาพุทธตาม แนวทางของสมณะโพธิรักษ์ (รัก รักพงษ์) โดยสมณะโพธิรักษ์เป็นศูนย์รวมทางจิตวิญญาณ ชุมชนชาวอโศกเริ่มต้นด้วยการที่ผู้ปฏิบัติธรรมมีแนวความคิดที่จะทุ่มเทชีวิตให้กับการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ภายใต้ฐานคิดที่ว่า มิตรดี สหายดี สังคมสิ่งแวดล้อมดี

การพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกวัฒนธรรมของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกจะเป็นวัฒนธรรมพึ่งพาอาศัยกัน เป็นวัฒนธรรมการกิน พระอโศกเกิดขึ้นเพราะมหาเถรสมาคมแห่งประเทศไทยทำผิด สมเด็จพระอโศกมหาราชประกาศตัวว่าตัวเป็นพระโพธิสัตว์ สอนไม่ให้กินเนื้อสัตว์ หรือเรียกว่า เป็นการรับประทานอาหารมังสวิรัตเพื่อสุขภาพ วัฒนธรรมทางภาษาและวัฒนธรรมทางวัตรปฏิบัติสำหรับวัฒนธรรมทางภาษานั้น จะสัมพันธ์กับวัฒนธรรมด้านช่วงชั้นทางสังคมกล่าวคือชาวอโศกบัญญัติศัพท์สำหรับผู้สูงอายุน่าว่า “ผู้อายุยาว” โดยจะเรียกค่านำหน้าชื่อด้วยความเคารพว่า “คุณพ่อ” หรือ “คุณแม่” ส่วนเด็กๆ จะเรียกผู้ใหญ่ทั้งหลายว่า “คุณอา” หรือ “คุณลุง” “คุณป้า” การเรียกขานกันเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวอโศกประการหนึ่งคือความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ อันเป็นลักษณะความสัมพันธ์ของสังคมไทยดั้งเดิมซึ่งมีลักษณะ เช่น เครือญาติอีกประการหนึ่ง ชาวชุมชนซึ่งชาวอโศกเรียกขานกันเองว่า “คนวัด” จะได้รับการเคารพนับถืออย่างมากจากญาติธรรมชาวอโศกที่ยังไม่ได้เข้าเป็นชาวชุมชนเต็มตัว (ชาวอโศกเรียกขาน เรียกญาติธรรมกลุ่มนี้ว่า “คนข้างวัด”) สะท้อนให้เห็นถึงความเคารพให้เกียรติกันในคุณค่าของศีลและความตั้งใจในการปฏิบัติธรรม

การกินของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก การกินของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกจะรับประทานอาหารมังสวิรัตเป็นอาหารจำพวก ร้างโรค ช่วยให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง อาหารที่ผู้ถือมังสวิวัตินิยมรับประทานกัน ส่วนใหญ่จะประกอบด้วย ข้าว และผลิตภัณฑ์จากข้าว หรือผลิต เช่น เต้าหู้ หรือเมล็ด เช่น เมล็ดฟักทอง เมล็ดทานตะวัน เป็นต้น

วิถีชีวิตการเป็นอยู่อาศัยของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกชุมชนชาวอโศกมีลักษณะเปิดกว้าง กล่าวคือ ไม่จำกัดเพศอายุ ภูมิฐานะ เชื้อชาติ และสัญชาติ แต่ทว่าการเข้าเป็นสมาชิกชุมชนได้นั้นจะต้องปฏิบัติตามหลักการของชาวอโศกอย่างเคร่งครัด คือ ถือศีล 5 ละอบายมุข และรับประทานอาหารมังสวิรัต โดยสรุปคือ สมาชิกชุมชนแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับนักบวชและระดับฆราวาส สมาชิกนั้นเป็นชาวพุทธ และจะต้องมีความตั้งใจในการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ที่คือต้องได้รับความเห็นชอบจากสมณะ / ลีขมาตุ จึงจะมีคุณสมบัติเข้าเป็นสมาชิกชุมชนชาว อโศกมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปฏิบัติธรรมธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/ปฏิบัติการ

1.1 ภาครัฐควรศึกษารูปแบบการร่วมตัวของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก และสนับสนุนรูปแบบการดำเนินชีวิตและทำงานของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกไปใช้ในชุมชนอื่นๆ

1.2 ชุมชนภายนอกทั่วไปสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์หรือแนวทางการพัฒนาของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การทำกิจกรรมธรรมชาติ การลด ละเลิกอบายมุข การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกัน ฯลฯ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกที่กระจายตัวอยู่พื้นที่ต่างๆ

2.2 ควรทำการศึกษาถึงกระบวนการทำงานและการจัดการของชาวอโศกเป็นองค์รวมทั้งระบบ

เอกสารอ้างอิง

ธีรยุทธ บุญมี. (2536). เสรีนิยม. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

บัณฑิต ศิริรักษ์โสภณ. (2559). “บุญนิยม”: จริยธรรมทางเศรษฐกิจกับการขับเคลื่อนทางสังคมของชาวอโศก. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาฉบับพิเศษ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

อโศกดอทอินโฟ. (2560). ชุมชนบุญนิยมสันติอโศก. สืบค้นจาก

http://www.asoke.info/Book/santi_history/santiasoke_history.html.

Sillybee. (2560). กินมังสวิรัตให้เป็น...ร้างโรค. สืบค้นจาก

<https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=wanderers&month=03-2011&date=10&group=2&gblog=1>.

Project-Based Teaching on Social Services and Public-Spirited Behavior of Mathayom 1 Students at Educational Institutions in Surin Province

Akkaporn Kongwong¹ Phra Pratchaya Chayawuttho¹ and Ekkarat Maphadung^{1*}

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus, Thailand

*Corresponding author. E-mail: eakarut5544@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study project-based teaching methods on social service and public mental behavior of students, 2) to develop a project plan on social service and public mental behavior of students, 3) to study proposals. Suggesting project-based teaching on social services and public-spirited behavior of Mathayom 1 students at educational institutions in Surin Province. This study is qualitative research. The group of key informants in this research included 28 teachers and educational personnel. Data were analyzed descriptively. The research results found that: 1) Project-based teaching on social services and public-spirited behavior in addition to helping students gain the knowledge and skills necessary to grow as individuals within society. It can also create an interesting and effective learning space, by giving students the opportunity to practice and create creative and meaningful learning experiences. 2) Creating this project plan will help educational institutions organize learning that emphasizes the importance of social service and public spirit behavior in developing personality within the community and promoting social values in high school students. No. 1 in Surin Province It also strengthens necessary skills. 3) Project-based teaching approach, social service and public-minded behavior are important foundations for developing personality within the community and creating a good society. We believe that project-based teaching in this matter will be a good choice in creating valuable and involved students join in society.

Keywords: Project-Based Teaching, Social Service, Public-Spirited Behavior

การสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

อรรถพร คงวงศ์¹ พระปรัชญา ขยวฑูโต¹ และ เอกรัตน์ มาพะคุง^{1*}

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: ekarut5544@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิธีการสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน 2) เพื่อพัฒนาแผนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะครูบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 28 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การสอนแบบโครงงานในเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ นอกจากจะช่วยให้ให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเติบโตเป็นบุคลิกลักษณะในสังคม ยังสามารถสร้างพื้นที่ในการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพอีกด้วย โดยการให้นักเรียนมีโอกาสนำไปปฏิบัติจริง และสร้างประสบการณ์ที่สร้างสรรค์และมีความหมายในการเรียนรู้ 2) การสร้างแผนแบบโครงงานนี้จะช่วยให้สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ที่มีความเน้นที่ความสำคัญของการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะในการพัฒนาบุคลิกลักษณะในชุมชนและส่งเสริมคุณค่าสังคมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสุรินทร์ อีกทั้งยังเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น 3) แนวทางการสอนแบบโครงงานเรื่อง การบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาบุคลิกลักษณะในชุมชนและสร้างสังคมที่ดีเชื่อว่าการสอนแบบโครงงานในเรื่องนี้จะเป็นทางเลือกที่ดีในการสร้างนักเรียนที่มีคุณค่าและมีส่วนร่วมในสังคม

คำสำคัญ: การสอนแบบโครงงาน, การบริการสังคม, พฤติกรรมจิตสาธารณะ

© 2021 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ผู้คนก็ยึดติดวัตถุนิยมอย่างมากเสียจนบางครั้งเราลืมให้ความสำคัญในด้านจิตใจ ด้วยสาเหตุนี้เองจึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมามากมาย ซึ่งเราก็ได้พบเห็นอยู่บ่อยๆ เช่น การทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง ปัญหาเรื่องยาเสพติด ฯลฯ ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดจิตสำนึกที่ดีทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ดังนั้นการปลูกฝังให้คนมีจิตสำนึกที่ดีจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ การปลูกฝังจิตสำนึกในที่นี้คือ การปลูกฝังจิตใจให้มีความรับผิดชอบ รู้จักเสียสละ ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม หรือเรียกง่ายๆ ว่าการสร้างจิตสาธารณะ (นารินทร์พร บุญลาภ, 2563) นอกจากการสร้างจิตสาธารณะแล้วเรายังจำเป็นต้องมีการพัฒนาจิตสาธารณะด้วย ซึ่งต้องเริ่มต้นจากเด็ก โดยเราควรปลูกฝังให้เขาได้มีความรู้ความเข้าใจ และนึกถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ (อารีวรรณ คูหะเพ็ญแสง, 2559) คอยชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง ควร นอกจากการปลูกฝังให้เด็กมีจิตสาธารณะแล้ว ควรปลูกฝังให้เด็กมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ รู้จักการเสียสละการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ครูหรือผู้ใหญ่ต้องเป็นอย่างที่ดีให้กับเด็กด้วย เพื่อให้เด็กจะได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การสอนแบบโครงงานเป็นวิธีที่น่าสนใจในการสอนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรู้แบบเรียนด้วยการทำ (Experiential Learning) ที่เชื่อว่าการพัฒนาความรู้และทักษะมักเกิดขึ้นได้ดีที่สุดผ่านประสบการณ์การทำให้จริง ๆ (มณีรัตน์ ผลประเสริฐ, 2561) โดยในการสอนแบบโครงงาน นักเรียนหรือผู้เรียนจะได้มีโอกาสทดลองและปฏิบัติงานตามหัวข้อหรือโครงงานที่ตนเองสนใจ หรือเลือกตามแนวทางที่อาจารย์หรือผู้สอนกำหนดไว้ข้อดีของการสอนแบบโครงงานรวมถึงการเรียนรู้ตามความสนใจนักเรียนสามารถเลือกโครงงานที่ตนสนใจและมีความสนใจที่จะศึกษาและทดลองได้จริงๆ ทำให้การเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานและมีความน่าสนใจมากขึ้นพัฒนาทักษะการทำงานที่มีโครงงานบางอย่างอาจเป็นการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในการสอนจิตสาธารณะเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรู้ความเข้าใจ (ทวนทอง เขาวงกตพิงค์, 2558) และการเตรียมพร้อมที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนในด้านจิตวิทยาและสุขภาพจิตการวิเคราะห์ที่ผู้เรียนในชั้นตอนแรก ควรทำการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนที่เราจะสอน ซึ่งอาจจะมีความแตกต่างในระดับความรู้ ทักษะ และความสนใจ การทราบข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้สามารถปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมการกำหนดวัตถุประสงค์การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและเหมาะสม เช่น การพัฒนาทักษะการคิด Critically Thinking การเสริมสร้างสมรรถนะทางจิตใจ หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการเลือกและพัฒนาเนื้อหาเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมและเข้าใจง่ายสำหรับผู้เรียน และพัฒนาวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การสร้างกิจกรรมเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ เกม การนำเสนอ หรือการให้โจทย์โครงงาน เพื่อสร้างความน่าสนใจและเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ เช่น การใช้แอปพลิเคชันการเรียนรู้หรือเครื่องมือการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพการให้ความรู้และทักษะการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ อาทิเช่น ทักษะการคิด Critically Thinking ทักษะการแก้ไขปัญหา การจัดการเวลา และการสื่อสารการประเมินและติดตามผลการวัดและประเมินความสำเร็จของการเรียนรู้ เพื่อทราบว่าผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะอย่างไร และสามารถปรับปรุงแผนการสอนต่อไปตามความต้องการของผู้เรียนได้ (สมเกียรติ แก้วเกาะสะบ้า, 2563)

ดังนั้น การวิเคราะห์และเข้าใจผู้เรียนในชั้นตอนแรกนั้น ควรทำการวิเคราะห์และเข้าใจถึงถึงนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การสำรวจออนไลน์ สัมภาษณ์ หรือสำรวจความคิดเห็นของครูที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึก ความต้องการ และความสนใจของนักเรียนการกำหนดวัตถุประสงค์ตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและเหมาะสมกับนักเรียนการเพิ่มความเข้าใจในพฤติกรรมที่ดีของสังคม (กิ่งกาญจน์ กลิ่นจันทร์, 2556) การสร้างการเข้าใจในหลักการของการบริการสังคม เป็นต้นการเลือกและพัฒนาเนื้อหาเลือกและพัฒนาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะที่เหมาะสมกับนักเรียน เช่นการเข้าใจและศึกษาเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ การเคารพผู้อื่น การแสดงพฤติกรรมที่ดีสุภาพ เป็นต้นการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย เช่น การใช้กิจกรรมเรียนรู้ที่เน้นการทำให้ให้นักเรียนมีประสบการณ์จริง ๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

2. เพื่อพัฒนาแผนแบบโครงการเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการสอนแบบโครงการเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะครูบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 28 คน ได้มาโดยวิธีการโดยใช้สูตรการคำนวณใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้สัมภาษณ์ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะครูบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 28 คน โดยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้กำหนดไว้ และนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์โดยพิจารณาจาก ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) กับประเด็นที่ต้องการประเมินและความเหมาะสมของข้อความและภาษาที่ใช้ จากนั้นจะนำผลประเมินมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

การสร้างเครื่องมือ ขึ้นสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้มีการแสดงทัศนะเกี่ยวกับผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังนี้ คือ

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสอนแบบโครงการเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ และเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการคิดคำถามสัมภาษณ์
- 2) ยกร่างแบบสัมภาษณ์
- 3) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยตรวจสอบ
- 4) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์
- 5) ปรับปรุง แก้ไข
- 6) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ชุด เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป
- 7) ชี้แจงโครงการวิจัยและความสำคัญของการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

ก. ผู้วิจัยอธิบายถึงโครงการวิจัยและความสำคัญของการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์และองค์ความรู้ที่จะได้จากการวิจัย

ข. ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำคณะผู้วิจัยเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จักหน้าที่การงานและหน่วยงานที่ทำการวิจัยพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สอบถามเป็นเบื้องต้น และขออนุญาตสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลจนครบทุกคน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสอนแบบโครงการเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์สามารถทำได้โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนและการสำรวจก่อนที่จะเริ่มต้นเก็บข้อมูล ควรวางแผนล่วงหน้าว่าต้องการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการสอนแบบโครงการงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ในด้านใดบ้างรวมถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการสำรวจด้วย

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการสอนแบบโครงการงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่องที่สนใจ การสืบค้นข้อมูลจากเอกสารหรือการสำรวจสถานที่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เช่น บันทึกลายเสียง กล้องถ่ายภาพ หรือเครื่องบันทึกวิดีโอ

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลมาเรียบร้อยแล้ว ควรทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนแบบโครงการงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ในด้านต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเต็มประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 5 การเขียนรายงานวิจัยสรุปข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ในรายงาน และแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่สนใจ เช่น ชุมชนท้องถิ่น นักศึกษา หรือนักวิจัยอื่นๆ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาหรือการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. วิธีการสอนแบบโครงการงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

การสอนแบบโครงการงานเกี่ยวกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อาจเป็นโอกาสที่ดีในการกระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ในนักเรียนเรื่องเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เราเสนอแผนการสอนเบื้องต้นที่อาจช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความเข้าใจของนักเรียนศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะให้นักเรียนทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสำคัญของการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะในชุมชนและสังคมทั่วไป รวมถึงผลกระทบที่มีต่อการเจริญเติบโตของบุคคลและชุมชนในระยะยาวสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาให้นักเรียนสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ เช่น การขาดแคลนของการช่วยเหลือสังคมหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นักเรียนสามารถวางแผนโครงการที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมการบริการสังคมเพื่อสร้างสังคมที่เป็นกันเองและเสริมสร้างพฤติกรรมที่ดีในชุมชนให้นักเรียนมีโอกาสทำการนำเสนอผลงานและการดำเนินการของโครงการต่อชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญในการแสดงผลและส่งเสริมความเข้าใจหลังจากการดำเนินโครงการแล้ว ให้นักเรียนทำการประเมินผลและพิจารณาวิธีการปรับปรุงเพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคตสามารถสร้างโอกาสให้กับนักเรียนในการพัฒนาทักษะทางสังคม ความรับผิดชอบ และความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะในชุมชนของพวกเขาได้โดยตรง อีกทั้งยังสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจในชุมชนของพวกเขาได้อีกด้วย การตั้งโครงการและกิจกรรมที่ตระหนักถึงเรื่องนี้จะช่วยสร้างสังคมที่แข็งแกร่งและมีความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้นในระยะยาว

2. แผนแบบโครงการงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

ในการพัฒนาแผนการสอนแบบโครงการงานที่เกี่ยวกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูต้องวางแผนการสอนโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจ

ความสำคัญของการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะในชุมชน เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการวางแผนโครงการเพื่อสร้างโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชนโดยมีการระบุขั้นตอนการดำเนินงานโดยการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้นักเรียนทำการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยใช้การสังเกตและการสำรวจข้อมูลจากชุมชน หลังจากนั้นให้นักเรียนจะทำการวางแผนโครงการโดยระบุวัตถุประสงค์, กิจกรรมที่จะทำ, แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา, และเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่จะใช้ นักเรียนจะทำกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ เช่น การสร้างแผนการสื่อสารหรือการจัดกิจกรรมการบริการสังคมนักเรียนควรมีโอกาสในการนำเสนอผลงานของโครงการและสื่อสารกับผู้อื่น เช่น การนำเสนอผลงานในห้องเรียนหรือการแสดงผลงานในชุมชนการประชุมและการปรับปรุงหลังจากการดำเนินโครงการแล้ว นักเรียนควรทำการประเมินผลและพิจารณาวิธีการปรับปรุงเพื่อปรับปรุงโครงการในอนาคตหลังจากทำการสอนแล้วครูผู้สอนการประเมินการเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการคุณภาพของผลงานที่สร้างขึ้น ความเข้าใจและการใช้ทักษะที่ได้รับ การใช้ทรัพยากรที่อาจต้องมียกจ่ายหรืองบประมาณในการเรียนการสอน เช่น สิ่งพิมพ์และข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะการสำรวจและสังเกตการณ์ในชุมชนอุปกรณ์การสื่อสารเช่น โปสเตอร์, วิดีโอ, หรือโปรแกรมสื่อสารออนไลน์ในการสอนแบบโครงงานครูต้องการติดตามการติดตามความก้าวหน้าของโครงการทุกสัปดาห์การประเมินผลในท้ายโครงการและการให้คำแนะนำสำหรับการปรับปรุงในอนาคตการใช้แผนการสอนแบบโครงงานเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ

3. ข้อเสนอแนะการสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

การสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะเป็นหนึ่งในวิธีการที่น่าสนใจในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะมันให้โอกาสให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคมและพฤติกรรมที่มีผลต่อชุมชนกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ก่อนที่จะเริ่มโครงงาน คุณควรกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เช่น เพิ่มความเข้าใจในความสำคัญของการช่วยเหลือผู้อื่นส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีในชุมชนหรือการเพิ่มความเข้าใจในความสำคัญของการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นเลือกหัวข้อหรือโครงการที่เหมาะสมเลือกหัวข้อหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะที่นักเรียนสนใจและเข้าใจได้ เช่น การจัดโครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยการสร้างพื้นที่สาธารณะที่สวยงามในชุมชนหรือการสนับสนุนกิจกรรมการฝึกอบรมในการพัฒนาทักษะสำหรับเยาวชนท้องถิ่นทำการวางแผนและออกแบบโครงการโดยพิจารณาถึงรายละเอียดเช่น วัตถุประสงค์, กิจกรรม, และระยะเวลาที่จำเป็น เพื่อให้โครงการมีความเป็นไปได้ ง่ายและมีความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพสนับสนุนและแนะนำการศึกษาให้การสนับสนุนและแนะนำให้นักเรียนศึกษาข้อมูลและทราบข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องที่เลือก โดยใช้ทั้งการค้นคว้าข้อมูลจากตำรา, เว็บไซต์, และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องการฝึกทักษะและการเรียนรู้แบบปฏิบัติให้โอกาสให้นักเรียนฝึกทักษะและเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง โดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดกิจกรรมบริการสังคมในชุมชน, การเข้าร่วมการบริการชุมชน, หรือการเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครหลังจากที่โครงงานเสร็จสิ้น ควรมีการประเมินผลและปรับปรุงโครงการตามความเหมาะสม เพื่อให้การสอนแบบโครงงานนี้มีประสิทธิภาพและส่งผลที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

อภิปรายผล

วิธีการสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การสอนแบบโครงงานในเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ นอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเติบโตเป็นบุคคลิกภายในสังคม ยังสามารถสร้างพื้นที่ในการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพอีกด้วย โดยการให้นักเรียนมีโอกาสนในการปฏิบัติจริง

และสร้างประสบการณ์ที่สร้างสรรค์และมีความหมายในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ภาสุตา ภาคาผลและวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558) ทำการวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษา โดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรม จิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม จำนวน 65 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 35 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดมโนทัศน์ จิตสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิต สาธารณะของนักเรียนโดยครูและผู้ปกครอง และแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าเฉลี่ย (X) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่านักเรียนที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนและสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แผนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสอน และเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์และการแก้ปัญหาของนักเรียน โครงงานเหล่านี้มักจะให้นักเรียนมี โอกาสที่จะศึกษาเรื่องในระดับลึกมากขึ้น และพัฒนาทักษะที่สำคัญเช่นการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องที่ เกี่ยวข้อง การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลงาน สอดคล้องกับ วัฒนา รัตนพรหม (2561) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ฐานวิจัย (Research - Based Learning; RBL) เป็นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการทำโครงงานด้วยกระบวนการวิจัย การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัยมี 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ จิตตปัญญาศึกษา การคิดเชิงระบบ และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัด การเรียนรู้ แบบโครงงานฐานวิจัยใช้จัดการเรียนรู้ ใน 2 ภาคการศึกษา โดย ภาคการศึกษาที่ 1 เน้นการพัฒนาเค้าโครง โครงงานฐานวิจัย และภาคเรียนที่ 2 เน้นในเรื่องการทำวิจัยและการนำเสนอผลการวิจัย การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานฐานวิจัยมีการประเมินผล การเรียนรู้ ใน 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ผลงานโครงงานฐานวิจัยของผู้เรียน 2) ความสามารถในการอ่านและการเขียน 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ 4) การคิดสะท้อนและกระบวนการเรียนรู้ของ ตนเอง 5) ทักษะระหว่างบุคคล 6) ทักษะการสื่อสาร และ 7) ความพึงพอใจ ของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานฐานวิจัย

ข้อเสนอแนะการสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางการสอนแบบ โครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาใน จังหวัดสุรินทร์ดังนี้ 1) ด้านการเลือกเรื่องที่เหมาะสมเริ่มต้นโครงงานด้วยการเลือกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริการ สังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะที่นักเรียนสนใจหรือมีความสนใจในเรื่องนั้น ๆ เช่น การเสพสารเสพติดในวัยรุ่น, การป้องกันความรุนแรงในครอบครัว, หรือการสนับสนุนสิทธิและความเสมอภาคในชุมชน 2) ด้านการวิจัยและ เก็บข้อมูลนักเรียนควรทำการวิจัยและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เลือกไว้ เพื่อเข้าใจและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและชุมชน 3) ด้านการวางแผนโครงการก่อนที่จะเริ่มโครงงาน นักเรียน

ควรวางแผนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และวิธีการที่จะดำเนินการ เช่นการสำรวจความคิดเห็นของคนในชุมชนผ่านการสำรวจหรือการสัมภาษณ์ 4) ด้านการดำเนินการในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะต้องดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ เช่นการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักในชุมชนการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมหรือการจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เลือก 5) ด้านการวิเคราะห์ผลหลังจากดำเนินการโครงการเสร็จสิ้น นักเรียนควรทำการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้ และสรุปข้อเสนอแนะหรือการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยปรับปรุงสถานการณ์ในชุมชน 6) ด้านการนำเสนอสุดท้าย นักเรียนควรทำการนำเสนอผลงานของพวกเขาต่อผู้บริหารโรงเรียนหรือชุมชน เพื่อให้เกิดการแบ่งปันความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่ได้ศึกษาและวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรัตน์ นาพิรุณและคณะ (2563) วิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์ธานีโดยใช้กิจกรรมโครงการโดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์ธานี 2) พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์ธานีโดยใช้กิจกรรมโครงการ และ3) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์ธานีโดยใช้กิจกรรมโครงการ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชุมนุม “ชูช่อ กัลปพฤกษ์” จำนวน 32 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แผนการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน แบบสังเกต แบบวิพากษ์แผน แผนการใช้กิจกรรมโครงการ กิจกรรมโครงการ แบบสรุปผลการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์ธานีก่อนการพัฒนาพฤติกรรมความมีคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในขอบเขตของคุณธรรม 8 ประการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านความประหยัดอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์ธานีโดยใช้กิจกรรมโครงการ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย และแนวปฏิบัติของชุมนุม “ชูช่อ” กัลปพฤกษ์ มีความเข้าใจเรื่องคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น สามารถแยกแยะระหว่างคำว่าคุณธรรมและจริยธรรมได้ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน สามารถวิเคราะห์ปัญหาของตนเองได้ สามารถร่วมกันอภิปรายปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก และคุณธรรมที่ใช้แก้ปัญหาได้ สามารถออกแบบโครงการเพื่อบรรลุคุณธรรมเป้าหมายได้ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติการทดลองเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแผนที่วางไว้ มีการรายงานผลให้ครูทราบและได้ดำเนินการทดลองปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นักเรียนแต่ละกลุ่มได้สรุปผลการทดลองและร่วมกันออกแบบชิ้นงาน และนักเรียนทุกกลุ่มส่งชิ้นงานตามแผนที่วางไว้ และ 3) ผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์ธานีโดยใช้กิจกรรมโครงการพบว่า หลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านความประหยัดอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมโครงการ พบว่า ระดับคุณภาพก่อนและหลังการดำเนินการในภาพรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อสรุปผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์ธานีโดยใช้กิจกรรมโครงการจากแบบสรุปผลการทดลอง พบว่า นักเรียนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การสอนแบบโครงการในเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ นอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเติบโตเป็นบุคลิกภายในสังคม

แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสอนและเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์และการแก้ปัญหาของนักเรียน โครงการเหล่านี้มักจะให้นักเรียนมีโอกาสที่จะศึกษาเรื่องในระดับลึกมากขึ้น และพัฒนาทักษะที่สำคัญเช่นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องที่เกี่ยวข้อง การแก้ไขปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลงาน

จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางการสอนแบบโครงการเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ดังนี้ 1) ด้านการเลือกเรื่องที่เหมาะสมเริ่มต้นโครงการด้วยการเลือกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะที่นักเรียนสนใจหรือมีความสนใจในเรื่องนั้น ๆ 2) ด้านการวิจัยและเก็บข้อมูลนักเรียนควรทำการวิจัยและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เลือกไว้ เพื่อเข้าใจและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและชุมชน 3) ด้านการวางแผนโครงการก่อนที่จะเริ่มโครงการ นักเรียนควรวางแผนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และวิธีการที่จะดำเนินการ 4) ด้านการดำเนินการในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะต้องดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ 5) ด้านการวิเคราะห์ผลหลังจากดำเนินการโครงการเสร็จสิ้น นักเรียนควรทำการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้ และสรุปข้อเสนอแนะหรือการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยปรับปรุงสถานการณ์ในชุมชน 6) ด้านการนำเสนอสุดท้าย นักเรียนควรทำการนำเสนอผลงานของพวกเขาต่อผู้บริหารโรงเรียนหรือชุมชน เพื่อให้เกิดการแบ่งปันความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่ได้ศึกษาและวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การสร้างแบบแผนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการประยุกต์และปฏิบัติในการสอนแบบโครงการเกี่ยวกับการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ ควรมุ่งเน้นการสร้างแบบแผนการเรียนรู้ที่เน้นการประยุกต์และปฏิบัติจริง โดยให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะที่ต้องการพัฒนา เช่น การออกแบบโครงการที่สามารถช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมบวกในชุมชน หรือการจัดกิจกรรมที่เน้นการสร้าง ความเข้าใจและความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 การสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์การสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ เช่น การใช้เทคโนโลยีในการสร้างโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่สามารถส่งเสริมพฤติกรรมบวกในสังคม เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาหรือสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน

1.3 การสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์จริงในชุมชน โดยให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการและทดลองปฏิบัติที่ศูนย์กิจกรรมหรือโครงการสังคมที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อให้พัฒนาทักษะและความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 การสร้างโครงการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนปรับปรุงและประยุกต์การสอนให้เป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการและสิ่งที่นักเรียนสนใจ โดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการสอนที่น่าสนใจ เช่น การใช้เกมการเรียนรู้ การใช้เรื่องราวหรือเคสสตูดิโอ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความสนใจในเรื่องที่เรียน

2.2 การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชุมชนสร้างโอกาสให้นักเรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชุมชน โดยการเข้าชมสถานที่และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น การเข้าชมสถานที่บริการสังคม เยี่ยมชมศูนย์การศึกษาและสถานที่สำคัญในชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงในชุมชน

2.3 การสร้างโอกาสให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นสร้างโอกาสให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อน และชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมสังคมที่เน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อให้พัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาความเห็นและประสบการณ์ของนักเรียนและครูเกี่ยวกับการสอนแบบโครงงานศึกษาความคิดเห็นและประสบการณ์ของนักเรียนและครูเกี่ยวกับการสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ เพื่อเข้าใจปัญหาและความต้องการที่จะพัฒนาในการสอนและการเรียนรู้

3.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการสำรวจและวิเคราะห์เทคนิคการสอนแบบโครงงานสำรวจและวิเคราะห์เทคนิคการสอนแบบโครงงานที่ใช้ในการสอนเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยการตรวจสอบว่าเทคนิคใดมีประสิทธิภาพที่สุดในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาพฤติกรรมบวกของนักเรียน

3.3 ควรศึกษาการวิเคราะห์ผลกระทบของการสอนแบบโครงงานต่อการพัฒนาการทางการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียนวิเคราะห์ผลกระทบของการสอนแบบโครงงานเรื่องการบริการสังคมและพฤติกรรมจิตสาธารณะ ต่อพัฒนาการทางการเรียนรู้ และพฤติกรรมของนักเรียน รวมถึงการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

เอกสารอ้างอิง

- กิงกาญจน์ กลิ่นจันทร์. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการบริการสังคม เรื่อง ปรากฏการณ์ทางธรณีวิทยาและ ธรณีประวัติ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. Veridian E-Journal, 6(3), 80-91.
- ทวนทอง เขาวงกิตพงศ์. (2558). รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร และตาก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์(สทมส.), 21(3), 54-68.
- นารินทร์พร บุญลาภ. (2563). จิตสาธารณะคืออะไร. สืบค้นจาก <https://phichit1.go.th>.
- ภาสุดา ภาคาผล และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2558). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารครุศาสตร์, 43(1), 80-98.
- มณีรัตน์ ผลประเสริฐ. (2561). การพัฒนาการเรียนการสอนแบบโครงงานที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สำหรับวิชากระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์โดยใช้รูปแบบการพัฒนาซอฟต์แวร์ด้วยตัวแบบอาไลล์. วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม, 5(1), 7-20.
- วรรัตน์ นาพิรุณ, โสภณ เพ็ชรพวง และณัฐจี เจริญสุข. (2563). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์ธานีโดยใช้กิจกรรมโครงงาน. สืบค้นจาก <http://ir.sru.ac.th/bitstream/123456789/760/1/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2%20%281%29.pdf>.
- วัฒนา รัตนพรหม. (2561). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัย. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 5(2), 37-60.
- สมเกียรติ แก้วเกาะสะบ้า. (2563). การออกแบบแบบปรับเหมาะกับการวิจัยการวัดและประเมินผล. วารสารการวัดและประเมินผลสถิติและการวิจัยทางสังคมศาสตร์, 1(2), 1-10.
- อารีวรรณ คูหะเพ็ญแสง, สุริพร อนุศาสนนันท์ และสมพงษ์ ปั่นหุ่น. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น : กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตในภาคตะวันออก. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 12(1), 163-174.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and psychological measurement, 30(3), 607-610.

Political Culture of Student Organizations, Roi Et Rajabhat University

Lamai Tonchan^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: kidkidoop@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the political culture and role of the student organization, Roi Et Rajabhat University and 2) to study the conditions that result in the political culture of the student organization, Roi Et Rajabhat University. This study is qualitative research. Data were collected from 18 key informants through purposive sampling. Data were analyzed descriptively. The results of the study found that 1) Political culture of student organizations Roi Et Rajabhat University Overall, the majority of students at Roi Et Rajabhat University have a participatory or civic political culture. Next is the political culture of Prai Fa, narrow or mixed. Some groups of students have knowledge and understanding about the political and administrative system or the perception of information from various media, which affects the thinking system and way of thinking of the students. This can lead to various learning processes through the learning process from political activities through agencies or other organizations. 2) Conditions that result in the formation of a political culture of student organizations at Roi Et Rajabhat University It comes from 4 main factors: perception about the nation; Perception of structure and roles, perception of state administration, and perception of one's rights and freedoms. The student organization is aware of and aware of the political and administrative system of Thailand. and can also be aware of the working process of the state as well as their own rights and duties.

Keywords: Culture, Politics, Student Organizations

วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ละมัย ต้นจันทน์^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: kidkidloop@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองและบทบาทขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และ 2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยรวมส่วนใหญ่ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง รองลงมา มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าแบบคับแคบหรือแบบผสมผสาน นักศึกษาบางกลุ่มมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองหรือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ส่งผลถึงระบบการคิดและวิธีคิดของนักศึกษา ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ได้ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมทางการเมืองโดยผ่านหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ 2) เงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มาจากปัจจัยหลัก 4 ประการ คือ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับชาติ ด้านการรับรู้โครงสร้างและบทบาท ด้านการรับรู้การบริหารงานรัฐ และด้านการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของตน องค์กรนักศึกษารับรู้และทราบถึงระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทย และยังสามารถรับรู้ถึงกระบวนการทำงานของรัฐตลอดจนทราบถึงสิทธิหน้าที่ของตนเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรม, การเมือง, องค์กรนักศึกษา

© 2021 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคม และคำว่าสังคมหมายถึง การที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เข้ามาอยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เมื่อมีการร่วมกันเป็นสังคมก็มีแบบแผนพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ต่อกันเกิดขึ้น สิ่งนี้เองที่เรียกว่า วัฒนธรรมในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บัญญัติว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ แต่ในทางสังคมวิทยา วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิต ของกลุ่มคนเป็นแบบแผน หรือพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกต่อสภาพแวดล้อมแบบแผนวิถีชีวิตเหล่านี้เป็นแบบแผนคล้ายๆ กันในกลุ่ม มีการเรียนรู้ และมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งสืบทอดกันมา โดยอาศัยภาษาหรือการเลียนแบบ วัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นนามธรรมเน้นถึงระบบความเชื่อ ความคิดเห็นค่านิยม และตลอดจนทัศนคติในทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นตัวกำหนด ที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมือง มีบทบาทสำคัญในการกระทำให้ระบบการเมืองของสังคมทั้งหลาย มีลักษณะแตกต่างกันวัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นสื่อความคิด ประการหนึ่งในการศึกษาทางการเมืองเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนอยู่ในระบบสังคมการเมือง การที่ระบบการเมืองสังคมหนึ่งๆจะดำรงอยู่ หรือพัฒนาขึ้นไปได้ย่อมต้องอาศัยการที่คนในสังคมนั้นมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่ หรือการพัฒนาของระบบการเมืองของสังคมนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองการปกครอง (Political Socialization) ต้องสอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครองที่เป็นอุดมการณ์ของสังคมนั้น

การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบสังคมการเมืองหนึ่งๆ จึงถือเป็นสาระสำคัญในการได้ภาพของสังคม หรือทัศนคติหรือความโน้มเอียง ของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองการปกครองและส่วนต่างๆ ของระบบสังคมการเมือง ซึ่งอาจเป็นแนวทางชี้ให้เห็นสภาพและประเด็นปัญหาทางการเมืองการปกครองของสังคมตลอดจนเป็นการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการศึกษาสังคมมนุษย์ในแง่อื่นๆ (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2533)

สถาบันการศึกษาจะให้การศึกษาคือเป็นกระบวนการเรียนรู้ กล่อมเกล่า ถ่ายทอดหรือปรับเปลี่ยนทั้งความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ หรือแบบแผนของวัฒนธรรมทางการเมืองจากหลักสูตรการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นการกล่อมเกล่าทางตรงกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นการกล่อมเกล่าทางอ้อมนอกจากนี้ในสถาบันการศึกษาศิลปะบุคคลจะได้รับอิทธิพลกล่อมเกล่าทางการเมืองจากกลุ่มเพื่อน (Peer Groups) แม้ว่าการถ่ายทอดเนื้อหาทางการเมืองในระหว่างกลุ่มเพื่อนจะมีลักษณะไม่เป็นระบบ ไม่สม่ำเสมอ ไม่แน่นอนนัก เนื่องจากการถ่ายทอดทางการเมือง และกล่อมเกล่าทางการเมืองจากกลุ่มเพื่อนเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นแต่เพียงครั้งคราว และโดยบังเอิญในการพบปะเพื่อกิจกรรมอื่นเป็นหลัก (พฤทธิสาณ ชุมพล, 2535)

องค์การนักศึกษาเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2469 มีการจัดตั้งศูนย์นิสิตแห่งแรกขึ้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 นักศึกษาได้ให้ความสนใจในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเมือง ซึ่งในขณะนั้นเกิดกบฏแมนฮัตตันขึ้น รัฐบาลประกาศกฎอัยการศึก และส่งกำลังทหารเข้าในบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จนเป็นเหตุให้นักศึกษาร่วมกันเรียกร้องให้ทหารคืนพื้นที่มหาวิทยาลัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการจัดตั้งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (ศนท.) ขึ้นมา โดยการจัดโสมภพจุลสมัย นิสิตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เรียกองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในขณะนั้น 11 มหาวิทยาลัยมาประชุมร่วมกัน และต่อมาทำให้มีบทบาทอย่างยิ่งในเหตุการณ์ 14 ตุลา พ.ศ. 2516 ในปัจจุบันกิจกรรมของนักศึกษาได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบต่างไปจากอดีต มีรูปแบบเปลี่ยนแปลงไปตามความสนใจของนักศึกษา และกระแสสังคม เช่น การบริหารงานขององค์การนักศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัย จะมีรูปแบบแตกต่างกันตามลักษณะ การบริหารงานของแต่ละมหาวิทยาลัย อาทิ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรียกเป็นองค์การนิสิต แล้วมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยองค์การบริหารองค์การนิสิต ของวิทยาเขตต่าง ๆ กับ สมาชิกแทนนิสิต องค์การนิสิต ของทุกวิทยาเขต แล้วผู้นำสูงสุดเรียกว่า เลขาธิการองค์การนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในขณะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรียกเป็นสโมสรนิสิต มีโครงสร้างหลักเป็น องค์การบริหารสโมสรนิสิต กับสภานิสิต ซึ่ง องค์การบริหารสโมสรนิสิต มี นายกสโมสรนิสิต เป็นผู้นำ ส่วนสภานิสิต มีประธานสภานิสิตเป็นผู้นำ ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษานั้นส่วนมากนิยมเรียกผู้นำนักศึกษาว่า สโมสรนักศึกษา อาทิ สโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเป็นองค์กรที่เป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษา เป็นสื่อกลางในการติดต่อประสานงานในการทำกิจกรรมระหว่างนักศึกษา กับมหาวิทยาลัยโดยมีคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา ซึ่งได้มาด้วยการเลือกตั้ง และรับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยให้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวาระ 1 ปี ทำหน้าที่บริหารงาน และดำเนินงานของสโมสรนักศึกษา ภายใต้การดูแลสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดนั้นก็จะประกอบไปด้วย นายกสโมสรนักศึกษา อุปนายกและประธานฝ่ายต่างๆ หรืออาจจะเพิ่มมากขึ้นตามคณะกรรมการบริหารสโมสรนักศึกษาเห็นสมควร

ดังนั้น พฤติกรรมของคนในสังคมจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เช่นเดียวกับพฤติกรรมทางการเมืองของสังคมหนึ่ง จะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้นเช่นกัน โดยที่วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นระบย่อยของระบบวัฒนธรรมทั้งหมด วัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีสาระพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนของการดำเนินชีวิตทางการเมืองของชีวิตในสังคม ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และประเพณีทางการเมืองของสังคมนั้นๆ วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของมวลสมาชิกในสังคมและเป็นตัวการที่ทำให้รูปแบบและลักษณะของระบบการเมืองในแต่ละสังคมแตกต่างกันไป

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวไว้ข้างต้นการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา องค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ว่ามีความเชื่อ ความคิดเห็น ค่านิยม และทัศนคติในด้านการเมือง หรือตลอดจนศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และเงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองและบทบาทขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
- 2 เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดคือ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน นายกองค์การนักศึกษา จำนวน 1 คน นายกสโมสรนักศึกษา จำนวน 6 คน นักศึกษา จำนวน 10 คน คัดเลือกโดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างที่ไม่อาศัยความน่าจะเป็นทางสถิติ (Non Probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling จากพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่มย่อย รวมทั้งการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) วัฒนธรรมทางการเมืองและบทบาทขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
- 2) เงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ราชภัฏร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล
- 4) ลงพื้นที่ติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นรวมทั้งนัดหมายการลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล

นัดหมายการลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล

- 5) ติดต่อประสานงานกับสำนักงานเลขานุการคณะนิติรัฐศาสตร์เพื่อขอหนังสือราชการรับรองการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

- 6) ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม และการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการสร้างข้ออุปนัยตามประเด็นที่ทำการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองในประเด็นของ Almond & Verba.1963; อ้างอิงมาจาก (พฤทธิสถาน ชุมพล, 2547) ผู้วิจัยได้กำหนด ซึ่งอธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองมีอยู่ 3 ระดับ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพโรฟ้า 3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง โดยการนำเอาประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยนำมาวิเคราะห์กับข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองที่ศึกษาให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. วัฒนธรรมทางการเมืองและบทบาทขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

1.1 วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประเด็นวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า นักศึกษาได้ให้สัมภาษณ์โดยรวมแล้วส่วนมากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่า แบบคับแคบ แบบไพโรฟ้าหรือแบบผสมผสาน เพราะนักศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่า เพราะนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม เช่น การแสดงออกทางด้านความคิดเห็นร่วมกันกับหมู่คณะ การทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยผ่านกิจกรรมทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นหรือกลุ่มนายกององค์การนักศึกษาเป็นผู้จัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ และยังมีนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ คือไม่ค่อยให้ความสนใจหรือไม่ให้ความสนใจหรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบด้านการเมือง เพราะไม่สามารถเข้าใจถึงระบบการเมืองการปกครองได้ และนักศึกษาบางกลุ่มอาจให้คำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ หรือนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพโรฟ้า คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง แต่นักศึกษาบางกลุ่มไม่รู้ว่ตนเองจะเข้าไปมีบทบาททางด้านการแสดงความคิดเห็นโดยผ่านช่องทางหรือกลไกทางการเมืองได้อย่างไรบ้างนั้น นักศึกษาได้ให้ความสำคัญความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมแบบคับแคบ แบบไพโรฟ้าหรือแบบผสมผสาน

1.2 บทบาททางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ ในประเด็นบทบาททางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า องค์การนักศึกษาเป็นหน่วยงานที่พร้อมประสานงานระหว่างนักศึกษา และผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมของนักศึกษา พร้อมส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรมบนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนานักศึกษาให้มีศักยภาพ และสร้างประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัยและสังคมต่อไป เนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบไปถึงระบบการคิด วิถีคิด และวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของกลุ่มคนในวัยเรียนที่ทำให้คนกลุ่มนี้ มีความห่างเหินกับเรื่องของการเมืองออกไป แตกต่างกับในอดีตที่ พบว่า การเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่สำคัญล้วนแล้วแต่เกิดจากพลังของกลุ่มคนที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น เหตุผลสำคัญประการหนึ่งก็คือ กลไกทางภาครัฐและภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น ภาระหน้าที่ดังกล่าวจึงไม่ต้องเป็นของนักศึกษา ซึ่งในอดีตได้รับการยอมรับกันว่าเป็นผู้นำทางปัญญา

2. เจื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

2.1 บุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับชาติและเกี่ยวกับระบบการเมือง

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประเด็นบุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับชาติและเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป สรุปได้ว่า นักศึกษามีความโน้มเอียงทางด้านการเมืองในด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชาติ และระบบการเมือง ปรากฏว่าในกรณีของวัตถุประสงค์ทางการเมืองระดับท้องถิ่น นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงสภาพท้องถิ่น และการดำรงอยู่ของชุมชนได้ และการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกให้นักศึกษาได้รักและหวงแหนในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งสามารถประเมินค่าต่อปัญหาต่างๆ จากสภาพพื้นที่ของชุมชนและหาแนวทางแก้ไขได้ และในด้านระบบการเมือง นักศึกษาสามารถรับรู้ต่อหน่วยงานทางการเมืองที่มีในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งรับรู้ถึงอำนาจทางการเมืองของหน่วยงานเหล่านั้น โดยการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกชอบ และเห็นด้วยกับการมีหน่วยงานทางการเมืองเหล่านี้ ในด้านการประเมินค่านั้น นักศึกษาได้มองเห็นประโยชน์ของหน่วยงานต่างๆ ในระดับท้องถิ่นต่อการพัฒนาชุมชนของตนเอง

2.2 บุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมือง และบทบาททางการเมือง

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประเด็นบุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมือง และบทบาททางการเมือง สรุปได้ว่า นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงโครงสร้างทางการเมืองในท้องถิ่น และระดับชาติได้ รับรู้ถึงบทบาทการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เช่นนายกรัฐมนตรี, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สมาชิกวุฒิสภา, คณะกรรมการการเลือกตั้ง, ฯลฯ จากความโน้มเอียงทางด้านการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกให้กับนักศึกษารู้สึกชอบและเห็นด้วยกับบทบาทการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ และยังสามารถประเมินค่าต่อโครงสร้างทางการเมืองได้ว่า จากบทบาทหน้าที่การทำงานของหน่วยงานต่างๆ จะส่งผลดีต่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ และจะส่งผลต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศได้ดียิ่งขึ้น

2.3 บุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประเด็นบุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ สรุปได้ว่า นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงการบริหารงานของรัฐในระดับท้องถิ่นได้ โดยการรับรู้มาจากการได้เห็นการทำงานโดยตรงขององค์กรระดับท้องถิ่น โดยจากการบริหารงานเหล่านี้สร้างความรู้สึกชอบถึงผลการทำงาน เพราะผลที่ออกมาได้ส่งผลต่อการพัฒนา และด้านทางการเมืองในระดับประเทศ สรุปได้ว่า นักศึกษามีการรับรู้ได้เป็นส่วนน้อย และในความโน้มเอียงทางด้านความรู้สึกส่วนใหญ่เกิดจากการรับรู้ที่เป็นประสบการณ์โดยตรง จากการได้เห็นได้สัมผัส จึงทำให้เกิดการรับรู้ที่น้อย และเป็นการรับรู้เพียงบางส่วนเท่านั้น และในความโน้มเอียงทางด้านความรู้สึกของนักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นความโน้มเอียงที่เกิดจากการได้รับรู้จากการใช้นโยบาย หรือเห็นบทบาทการทำงานว่ามีประโยชน์มากหรือน้อย และในส่วนการบริหารงานในหน่วยงานของรัฐในระดับประเทศน ยังยึดติดกับผลที่จะได้ในการพัฒนาในท้องถิ่น โดยมองว่าการบริหารงานในหน่วยงานระดับประเทศได้ส่งผลต่อการพัฒนาในท้องถิ่นมากหรือน้อย ก็จะมีถึงประสิทธิภาพการบริหารงานในหน่วยงานนั้นตามไปด้วย

2.4 บุคคลผู้นั้นมองตัวเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ในระบบการเมือง มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพหน้าที่และวิธีต่างๆ ที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประเด็นบุคคลผู้นั้นมองตัวเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ในระบบการเมือง มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ หน้าที่และวิธีต่างๆ ที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง สรุปได้ว่า นักศึกษาทราบถึงสิทธิ และหน้าที่หลักๆ ของตนเองได้เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับต่างๆ เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ โดยผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะเสียสิทธิ์ทางการเมืองต่างๆ และนักศึกษามองตนเองในฐานะเป็นเพียงผู้รับนโยบายจากหน่วยงานของรัฐมาปฏิบัติเท่านั้น โดยนักศึกษามีความรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง และถึงช่องทางที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ แต่นักศึกษาไม่ได้

ให้ความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกำหนดนโยบายใดๆ โดยนักศึกษาได้ประเมินค่าตนเองว่า ตนเองไม่มีบทบาท หรืออิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายใดๆ ของหน่วยงานของรัฐ จึงทำได้แค่เพียงการปฏิบัติตามนโยบายเท่านั้นได้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบเกี่ยวกับประเด็น วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่าองค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นหน่วยงานที่สังกัดในสำนักกิจการนักศึกษา ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประสานงานและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น โดยร่วมมือกับสภานักศึกษา สโมสรนักศึกษา หน่วยงานราชการ และหน่วยงานท้องถิ่น ทั้งนี้ยังมีส่วนในการดำเนินกิจกรรมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา โดยมีกระบวนการในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด องค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และตัวแทนนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบการมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง โดยรวมแล้วส่วนใหญ่ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง รองลงมา มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า แบบคับแคบหรือแบบผสมผสาน นักศึกษาบางกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ส่งผลถึงระบบการคิดและวิถีคิดของนักศึกษา ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ได้ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมทางการเมืองโดยผ่านหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ จากการศึกษา พบว่า นักศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง เพราะนักศึกษาบางกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากสื่อ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการคิดหรือวิถีคิดตลอดจนการแสดงความคิดเห็นร่วมกันต่อหมู่คณะภายในหน่วยงานราชการสถาบันหรือองค์กรอื่นๆ โดยผ่านกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับหน่วยงานราชการสถาบันหรือองค์กรอื่นๆ และยังมีนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ คือ เมื่อคนในสังคมมีความโน้มเอียงต่อวัตถุทางการเมือง ทั้งในแง่การรู้จัก ความรู้สึก และการประเมินค่าไม่ว่าจะเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป หรือเกี่ยวกับสถาบันบุคคล หรือประเด็นนโยบายกล่าวคือ บุคคลกลุ่มนี้แทบจะไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับระบบการเมือง เขาจะไม่คิดว่าการเมืองระดับชาติจะกระทบเขาได้ และเขาก็ไม่หวังว่าการเมืองระดับชาติจะตอบสนองความต้องการอะไรของเขา และนักศึกษาบางกลุ่มอาจให้คำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ หรือนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า กล่าวคือ อยู่ในฐานะผู้รอรับผลจากระบบการเมืองโดยที่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมเสนอความต้องการของตนต่อระบบแม้เขาจะเคารพเชื่อฟังระบบ แต่ก็นมองว่าเขาเองก็ไม่มีอิทธิพลใดๆ ต่อระบบคอยแต่รับผลกระทบจากระบบเขาคือบุคคลที่รู้เรื่องราวเกี่ยวกับอำนาจรัฐและยอมรับมันหากแต่ไม่รู้ว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านช่องทาง กลไก หรือสถาบัน ได้สอดคล้องกับ วุฒิสักดิ์ บุตน์ (2550) ซึ่งเห็นว่า วิถีชีวิตของกลุ่มคนเป็นแบบแผนหรือพฤติกรรมที่มนุษย์แสภาพแวดล้อมแบบแผนวิถีชีวิตเหล่านี้เป็นแบบแผนคล้ายๆ กันในกลุ่ม มีการเรียนรู้ และมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งสืบทอดกันมา โดยอาศัยภาษาหรือการเลียนแบบวัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นนามธรรมเน้นถึงระบบความเชื่อ ความคิดเห็น ค่านิยม และตลอดจนทัศนคติในทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมือง มีบทบาทสำคัญในการกระทำให้ระบบการเมืองของสังคมทั้งหลาย มีลักษณะแตกต่างกัน วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นสื่อความคิด (Concept) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ เทเลอร์ (Taylor, 1871; อ้างอิงมาจาก สุมาลย์ ช่วยรักษา, 2546) ได้นิยาม "วัฒนธรรม" คือ ทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งได้มาจากการเรียนรู้ของสังคม และสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการใช้สิ่งนั้นๆ สมาชิกในสังคมจะได้รับวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม และเขาอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมนั้นๆ เพื่อเป็นมรดกแก่ชนรุ่นต่อไป จึงสรุปได้ว่า

วัฒนธรรม หมายถึง แบบอย่างของการดำรงชีวิตของชนหมู่ใดหมู่หนึ่ง และก่อนที่จะเป็นแบบอย่างขึ้นมาได้จะต้องมีการปฏิบัติคล้อยตามกันในหมู่คนจำนวนมาก จนมีการปฏิบัติตามกันไปทั้งกลุ่ม และมีการปฏิบัติสืบทอดกันไปเป็นเวลานานจนปรากฏเป็นแบบอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน หากหมู่ชนที่เป็นเจ้าของร่วมกันปฏิบัติตามแบบอย่าง ความประพฤติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติที่ร่วมกันเป็นแบบแผนของชีวิตของหมู่คนนั้นติดต่อกันไปเป็นเวลานาน แบบแผนของความประพฤตินั้นก็จะเป็นวัฒนธรรม ฉะนั้นในการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) เป็นการศึกษาที่อาศัยแนวคิดทางวัฒนธรรมมาทำการศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาวรรณกรรมทางการเมืองที่เป็นส่วนประกอบหนึ่งของระบบการเมือง ปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสนใจและความหมายของคำดังกล่าวไว้ดังนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ (Almond and Powell 1966 อ้างอิงมาจาก ขนิษฐา จิราภรณ์สิริกุล, 2541) ได้อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองคือแบบอย่างของทัศนคติ (attitudes) และความโน้มเอียง ซึ่งบุคคลในฐานะสมาชิกของระบบการเมืองที่มีต่อการเมือง Lucian W. Pye ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมืองว่า เป็นเรื่องของทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง ซึ่งเป็นกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในระบบการเมืองครอบคลุมทั้งอุดมการณ์ทางการเมืองและปทัสสถานในทางปฏิบัติของบุคคล ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นการแสดงออกทางจิตวิทยาและความนึกคิดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ ยิงเจอร์ (Yinger, 1962) กล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองว่า เป็นทัศนคติและการอบรมกล่อมเกล่าที่แต่ละคนได้รับจากระบบการเมืองรอบด้วยความรู้สึก นิยมและไม่ยอมรับระบบการเมือง และการประเมินค่าต่อเหตุการณ์เมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองของ ทินพันธุ์ นาคะตะ (2543) ได้อธิบายว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นผลลัพธ์ที่ได้มาจากระบบการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้นๆ จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและจากประสบการณ์กับกระบวนการทางการเมืองในทุกขั้นตอนของชีวิต รวมทั้งสถาบันต่างๆ ที่มีส่วนต่อการกล่อมเกล่าวัฒนธรรมให้เรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิ หรือบทบาทของแต่ละบุคคลในการปกครอง จากความหมายวัฒนธรรมทางการเมืองข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้ และการประเมินค่าของบุคคลที่มีต่อความเป็นไปของระบบการเมือง โดยเกิดจากการถ่ายทอดการเรียนรู้ในสังคมที่แตกต่างไป จนมีพฤติกรรมแสดงออกหรือไม่ มีพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองก็ได้ หรืออาจกล่าวว่า "บุคคลในฐานะสมาชิกของระบบการเมือง" ในการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง เป็นการศึกษาความเชื่อต่อระบบการเมืองของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ (2519) ที่อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นความรู้ ความเข้าใจ และความสำนึกทางการเมืองที่สมาชิกของสังคมใดสังคมหนึ่งมีต่อระบบการเมืองของเขา เช่น มีความรู้ ความเข้าใจว่า สังคม หรือประเทศของเขาในรูปแบบการปกครองแบบไหน มีหน่วยงานองค์กรอะไร ที่เกี่ยวข้องตัวเขาเองมีบทบาทหน้าที่ในกระบวนการทางการเมืองการปกครองอย่างไร เขามีความรู้สึกพอใจอย่างไรหรือไม่แต่เมืองการปกครองที่เป็นอยู่ ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจะเป็นไปในลักษณะกับวัฒนธรรมทางการเมืองที่เขาอยู่นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง Almond and Verba (1963 อ้างถึงใน พงษ์พิสาณ ชุมพล, 2547) ได้อธิบายว่า ประการแรก กรณีที่บุคคลในสังคมไม่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบการเมืองโดยทั่วไป และไม่มีการรับรู้หรือความเห็นต่อการปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมือง ตลอดจนไม่สนใจใฝ่ดีหรือไม่คิดว่าตนเองมีส่วนร่วมทางการเมืองเลยเราเรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ ในประการที่สอง กรณีที่คนในสังคมมีความโน้มเอียงการเมืองในลักษณะที่ยอมรับอำนาจรัฐ เชื่อฟังปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งเป็นผลของการตัดสินใจทางการเมืองอย่างเดียว มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่มีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาทางการเมือง และไม่มีความรู้สึกว่าตนเองอยู่ในฐานะที่มีความหมายมีอิทธิพลต่อการเมือง โดยมีทัศนคติตนเองกับการเมืองอยู่คนละโลก ไม่เกี่ยวข้องกันและไม่พยายามไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง มีแต่หน้าที่คอยเคารพกฎหมายหน้าที่ต่างๆ ของรัฐบาลเท่านั้น ในกรณีนี้เรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า และในประการสุดท้ายถ้าประชาชนในสังคมมีความโน้มเอียงการเมืองในทางที่เข้าใจระบบการเมืองโดยทั่วไป มี

ความรู้ มีความเข้าใจ มีทัศนคติและความเห็นต่างๆ ต่อโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองและการบริหาร ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความรู้สึกตัวว่าเขาเองสามารถมีอิทธิพลที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ในกรณีนี้ เรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม สรุปได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นวิถีชีวิตของกลุ่มคนเป็นแบบแผน หรือพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกต่อสภาพแวดล้อมแบบแผนวิถีชีวิตเหล่านี้เป็นแบบแผนคล้ายๆ กันในกลุ่ม มีการเรียนรู้ และมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งสืบทอดกันมา โดยอาศัยภาษาหรือการเลียนแบบ วัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นนามธรรมเน้นถึงระบบความเชื่อ ความคิดเห็น ค่านิยม และตลอดจนทัศนคติในทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นตัว "กำหนด" ที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมือง มีบทบาทสำคัญในการกระทำให้ระบบการเมืองของสังคมทั้งหลาย มีลักษณะแตกต่างกัน วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นสื่อความคิด (Concept) ประการหนึ่งในการศึกษาทางการเมืองเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนอยู่ในระบบสังคมการเมือง การที่ระบบการเมืองสังคมหนึ่งๆ จะดำรงอยู่หรือพัฒนาขึ้นไปได้ย่อมต้องอาศัยการที่คนในสังคมนั้นมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่หรือการพัฒนาของระบบการเมืองของสังคมนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองการปกครอง (Political socialization) ต้องสอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครองที่เป็นอุดมการณ์ของสังคมนั้น ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองประเภทคับแคบ 2) วัฒนธรรมทางการเมืองประเภทไพร่ฟ้าวัฒนธรรมทางการเมืองมีส่วนร่วม โดยมีปัจจัยในการแบ่งวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่ 4 ประการแรก อธิบายว่า บุคคลในสังคมไม่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบการเมืองโดยทั่ว ๆ ไปเลย และไม่มีการรับรู้หรือความเห็นต่อกาปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมือง ตลอดจนไม่สนใจใฝ่ดีหรือไม่คิดว่าอาจมีส่วนร่วมทางการเมืองเลย เราเรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ ประการอธิบายว่า คนในสังคมมีความโน้มเอียงทางการเมืองในลักษณะที่ยอมรับอาชญากรรม เชื้อพืงกฎหมาย ซึ่งเป็นผลของการตัดสินใจทางการเมืองอย่างเดียว มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่มีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจปัญหาทางการเมืองความรู้สึกว่าตนเองอยู่ในฐานะที่มีความหมายมีอิทธิพลต่อการเมือง โดยมีทัศนคติว่าตนเองกับการเมืองอยู่คนละโลกไม่เกี่ยวข้องกันและไม่พยายามไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองมีแต่หน้าที่คอยเคารพกฎหมายของรัฐบาลเท่านั้น ในกรณีนี้เรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ประการสุดท้ายประชาชนในสังคมมีความโน้มเอียงทางการเมืองในทางที่เข้าใจระบบการเมืองโดยทั่วไป มีความรู้ มีความเข้าใจและความเห็นต่างๆ ต่อโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองและการบริหาร ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความรู้สึกตัวว่าเขาเองสามารถมีอิทธิพลที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ในกรณีนี้ เรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับฐานคติวิเคราะห์ของกระบวนการกล่อมเกลากทางการเมือง พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2531) ได้อธิบายว่า 1 กระบวนการกล่อมเกลากทางการเมืองคือ แบบแผนที่บุคคลเรียนรู้การเมืองบุคคลเรียนรู้สิ่งที่ไม่ใช่ข่าวสารข้อมูลดังกล่าวได้แก่ ค่านิยมทางการเมืองสภาวะอารมณ์ทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองสิ่งที่บุคคลเรียนรู้โดยกระบวนการกล่อมเกลากทางการเมืองนี้มองในภาพรวมเรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมือง Michael Rush และ Phillip Athof ให้คำนิยาม กระบวนการกล่อมเกลากทางการเมืองว่าเป็นกระบวนการซึ่งปัจเจกบุคคลรู้จักว่าตนเองอยู่ในระบบการเมือง และทำให้เกิดความสำเหนียกหรือปฏิกิริยาต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง กระบวนการนี้เกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ตลอดจนยังเกิดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ของบุคลิกภาพและประสบการณ์ของปัจเจกบุคคลนั้นด้วย ดังนั้นการกล่อมเกลากทางการเมือง หมายถึง การขัดเกลากทางสังคม ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่จะแสดงออกมาในรูปแบบทางการเมืองซึ่งกระบวนการนี้จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาผ่านตัวการต่างๆ คือ ครอบครัว,การศึกษา,กลุ่มเพื่อน,กลุ่มศาสนา,กลุ่มสันตนาการ,กลุ่มการทำงานและสื่อมวลชน

ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบเกี่ยวกับประเด็น เงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า บุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับชาติและเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป พบว่า นักศึกษามีความโน้มเอียงทางด้านการเมืองในด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชาติและระบบการเมือง ปรากฏว่าในกรณี

ของวัตถุประสงค์การเมืองระดับท้องถิ่น นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงสภาพท้องถิ่น และการดำรงอยู่ของชุมชนได้ และการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกรักให้นักศึกษาได้รักและหวงแหนในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งสามารถประเมินค่าต่อปัญหาต่างๆ จากสภาพพื้นที่ของชุมชนและหาแนวทางแก้ไขได้ และในด้านระบบการเมือง นักศึกษาสามารถรับรู้ต่อหน่วยงานทางการเมืองที่มีในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งรับรู้ถึงอำนาจทางการเมืองของหน่วยงานเหล่านั้น โดยการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกรัก และเห็นด้วยกับการมีหน่วยงานทางการเมืองเหล่านี้ ในด้านการประเมินค่านั้น นักศึกษาได้มองเห็นประโยชน์ของหน่วยงานต่างๆ ในระดับท้องถิ่นต่อการพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของ (Verba, 1965 อ้างใน ขนิษฐา จิราภรณ์สิริกุล, 2541) ในประเด็นบุคคลนั้นมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมือง และบทบาททางการเมือง พบว่า นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงโครงสร้างทางการเมืองในท้องถิ่น และระดับชาติได้ รับรู้ถึงบทบาทการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น นายกรัฐมนตรี, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สมาชิกวุฒิสภา, คณะกรรมการการเลือกตั้ง, ฯลฯ จากความโน้มเอียงทางด้านการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกรักให้นักศึกษารู้สึกชอบและเห็นด้วยกับบทบาทการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ และยังสามารถประเมินค่าต่อโครงสร้างทางการเมืองได้ว่า จากบทบาทหน้าที่การทำงานของหน่วยงานต่างๆ จะส่งผลดีต่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ และจะส่งผลต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของ ในประเด็นบุคคลนั้นมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ พบว่า นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงการบริหารงานของรัฐในระดับท้องถิ่นได้ โดยการรับรู้มาจากการได้เห็นการทำงานโดยตรงขององค์กรระดับท้องถิ่น โดยจากการบริหารงานเหล่านี้สร้างความรู้สึกชอบถึงผลการทำงาน เพราะผลที่ออกมานั้นได้ส่งผลต่อการพัฒนา และด้านทางการเมืองในระดับประเทศ สรุปได้ว่า นักศึกษามีการรับรู้ได้เป็นส่วนน้อย และในความโน้มเอียงทางด้านความรู้สึกส่วนใหญ่เกิดจากการรับรู้ที่เป็นประสบการณ์โดยตรง จากการได้เห็นได้สัมผัส จึงทำให้เกิดการรับรู้ที่น้อย และเป็นการรับรู้เพียงบางส่วนเท่านั้น และในความโน้มเอียงทางด้านความรู้สึกของนักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นความโน้มเอียงที่เกิดจากการได้รับรู้จากการใช้นโยบาย หรือเห็นบทบาทการทำงานว่ามีประโยชน์มากหรือน้อย และในส่วนการบริหารงานในหน่วยงานระดับประเทศนั้น ยังยึดติดกับผลที่จะได้ในการพัฒนาในท้องถิ่น โดยมองว่าการบริหารงานในหน่วยงานของรัฐในระดับประเทศได้ส่งผลต่อการพัฒนาในท้องถิ่นมากหรือน้อย ก็จะเห็นถึงประสิทธิภาพบริหารงานในหน่วยงานนั้นตามไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของ ในประเด็นบุคคลนั้นมองตัวเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ในระบบการเมือง มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ หน้าที่และวิธีต่างๆ ที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง พบว่า นักศึกษาทราบถึงสิทธิ และหน้าที่หลักๆ ของตนเองได้ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับต่างๆ เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ โดยผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะเสียสิทธิทางการเมืองต่างๆ และนักศึกษามองตนเองในฐานะเป็นเพียงผู้รับนโยบายจากหน่วยงานของรัฐมาปฏิบัติเท่านั้น โดยนักศึกษามองการรับรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง และถึงช่องทางที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ แต่นักศึกษาไม่ได้ให้สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกำหนดนโยบายใดๆ โดยนักศึกษามีประเมินค่าตนเองว่า ตนเองไม่มีบทบาท หรืออิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายใดๆ ของหน่วยงานของรัฐ จึงทำได้แค่เพียงการปฏิบัติตามนโยบายเท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

วัฒนธรรมทางการเมืองและบทบาทขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า

1) วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา พบว่า นักศึกษาได้ให้สัมภาษณ์โดยรวมแล้วส่วนมากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่า แบบคับแคบ แบบไพร่ฟ้า หรือแบบผสมผสาน เพราะนักศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่า เพราะนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเช่น การ

แสดงออกทางด้านความคิดเห็นร่วมกันกับหมู่คณะ การทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยผ่านกิจกรรมทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นหรือกลุ่มนายกองค์การนักศึกษาเป็นผู้จัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ และยังมีนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ คือไม่ค่อยให้ความร่วมมือไม่ให้ความสนใจหรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบด้านการเมือง เพราะไม่สามารถเข้าใจถึงระบบการเมืองการปกครองได้ และนักศึกษาบางกลุ่มอาจให้คำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ หรือนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง แต่นักศึกษาบางกลุ่มไม่รู้วาทนเองจะเข้าไปมีบทบาททางด้านการแสดงความคิดเห็นโดยผ่านช่องทางหรือกลไกทางการเมืองได้อย่างไรบ้าง ดังนั้น นักศึกษาได้ให้ความสำคัญความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่าแบบคับแคบ แบบไพร่ฟ้าหรือแบบผสมผสาน 2) บทบาททางการเมืองขององค์กรนักศึกษา พบว่า องค์กรนักศึกษาเป็นหน่วยงานที่พร้อมประสานงานระหว่างนักศึกษา และผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมของนักศึกษา พร้อมส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรมบนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนานักศึกษาให้มีศักยภาพ และสร้างประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัยและสังคมสืบต่อไป จึงเปิดโอกาสให้ทุกคนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นในทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อนตนเองหรือชุมชน การกระทำด้วยความสมัครใจของสมาชิกในสังคมเพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม มีผลสืบเนื่องมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบไปถึงระบบการคิด วิถีคิด และวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของกลุ่มคนในวัยเรียนที่ทำให้คนกลุ่มนี้ มีความห่างเหินกับเรื่องของการเมืองออกไปแตกต่างกับในอดีตที่ พบว่า การเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่สำคัญล้วนแล้วแต่เกิดจากพลังของกลุ่มคนที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น เหตุผลสำคัญประการหนึ่งก็คือ กลไกทางภาครัฐและภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้นภาระหน้าที่ดังกล่าวจึงไม่ต้องเป็นของนักศึกษา ซึ่งในอดีตได้รับการยอมรับกันว่าเป็นผู้นำทางปัญญา

เงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่ามาจากปัจจัยหลัก 4 ประการ คือ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับชาติ ด้านการรับรู้โครงสร้างและบทบาท ด้านการรับรู้การบริหารงานรัฐ และด้านการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของตน องค์กรนักศึกษารับรู้และทราบถึงระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทย และยังสามารถรับรู้ถึงกระบวนการทำงานของรัฐตลอดจนทราบถึงสิทธิหน้าที่ของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/เชิงปฏิบัติการ

1.1 สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆที่เอื้อต่อการให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด โดยเฉพาะกิจกรรมที่บูรณาการเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้ใช้พลังสติปัญญาของคนกลุ่มนี้ให้คุ้มค่ามากที่สุด

1.2 ในส่วนของบทบาทขององค์กรที่มีต่อสังคมควรที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เช่น นำความรู้ที่ตนมีอยู่มาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะชี้แนะให้สังคมเกิดองค์ความรู้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรที่จะทำการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่างอื่นเพิ่มขึ้นเช่น อาจารย์ในคณะอื่นๆและมหาวิทยาลัยอื่นๆเป็นต้นเพื่อให้องค์ความรู้ในด้านนี้กว้างขวางและครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอื่นเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา จิราภรณ์สิริกุล. (2541). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนบางกะปิ. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต).
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2543). พระพุทธศาสนากับสังคมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: หจก. สหยาบล้อก และการ
พิมพ์.
- ประสาน หอมพูล และทิพวรรณ หอมพูล. (2540). จิตวิทยาธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวน
ดุสิต.
- ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ. (2519). วัฒนธรรมทางการเมืองในการเมืองและสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2531). รัฐศาสตร์เชิงประจักษ์. กรุงเทพฯ: ธนวิซซ์การพิมพ์.
- พฤทธิสถาน ชุมพล. (2547). ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิสักดิ์ บุตนะ. (2550). วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวบ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีชาวบ้านหมู่บ้านห้วยหลิม (หมู่ที่
3, 6, 9 และ 10) ตำบลมะบ้า กิ่งอำเภอนาคู จังหวัดร้อยเอ็ด. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- สุมาลย์ ช่วยรักษา. (2546). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).

Adaptation Model of Restaurant Operators Amidst The Outbreak of Coronavirus Disease 2019 in Roi Et Province

Wilaiporn Khunnamuang^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: sumittabutong@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the impact of the coronavirus disease (COVID-19) on restaurant operators, 2) to study strategies for laying down guidelines for resolving the effects of infectious diseases. Coronavirus 2019 that affects restaurant operators and (3) to develop the service model of restaurant operators This study is a qualitative research study. The research tools used were in-depth interviews and participant observation. The interviewees were separated into 4 groups, which consisted of Restaurant operators, employees in the restaurant, customers who come to use the service, and village headman, a total of 25 people, then use the data to analyze the content. The research results found that: 1) The spread of the coronavirus and various measures It greatly affects daily life. This causes entrepreneurs to change their formats and methods so that their business can continue sustainably, such as changing product prices and sales formats. Because they do not do the same, the number must be reduced in order to prevent the objects that Buying it must be wasted. This is because the number of customers coming to use the service has decreased. 2) Nowadays, new restaurant operators are increasingly entering the market. Doing business as usual must be adjusted to suit the situation, by bringing in technology to help manage to increase convenience for operators and those who use the service. will be able to create maximum satisfaction for customers. 3) At present, the eating culture of Thai people has changed, causing changes according to the situation that has occurred. Most entrepreneurs have had to deal with changes in the coronavirus outbreak situation. In some stores, alcohol gel will be placed at the table in spots for customers to use to wash their hands before using the service and after using the service, masks must be worn at all times, whether it is the operator, store staff or even customers who will come to use the service.

Keywords: Adaptation Model, Restaurant Operators, Coronavirus Disease 2019 Outbreak

รูปแบบการปรับตัวของผู้ประกอบการร้านอาหาร ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดร้อยเอ็ด

วิไลภรณ์ คุณนาเมือง^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: sumittabutong@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบจากโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการวางแผนทางในแก้ไขผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร และ (3) เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการของผู้ประกอบการร้านอาหาร การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยได้แยกกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 4 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบการร้านอาหาร, พนักงานในร้าน, ลูกค้าที่มาใช้บริการ, และผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งสิ้น 25 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาและมาตรการต่างๆ ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้ประกอบการต้องหันมาปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำรงต่อไปได้อย่างยั่งยืน เช่น การปรับเปลี่ยนราคาของสินค้า รูปแบบการขาย เนื่องจากไม่เหมือนเดิมต้องลดจำนวนลงเพื่อเป็นการไม่ให้วัตถุดิบที่ซื้อมาต้องเสียเปล่า เนื่องจากลูกค้าที่มาใช้บริการลดน้อยลง 2) ปัจจุบันผู้ประกอบการร้านอาหารหน้าใหม่เข้ามาในตลาดเพิ่มมากขึ้น การทำธุรกิจแบบเดิมๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ โดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายแก่ผู้ประกอบการและผู้ที่มาใช้บริการ จะสามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้าได้ 3) ปัจจุบันวัฒนธรรมการรับประทานของคนไทยเปลี่ยนไป ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องหันมารับมือกับการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โดยบางร้านจะมีการนำเจลแอลกอฮอล์มาวางไว้ที่โต๊ะเป็นจุดๆ เพื่อให้ลูกค้าใช้ล้างมือก่อนใช้บริการและหลังใช้บริการ ต้องมีการสวมใส่หน้ากากอนามัยด้วยทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ พนักงานในร้าน หรือแม้กระทั่งลูกค้าที่จะเข้ามาใช้บริการ

คำสำคัญ: รูปแบบการปรับตัว, ผู้ประกอบการร้านอาหาร, การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

© 2021 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

นับตั้งแต่มีการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตั้งแต่ พ.ศ.2562 จนถึงปัจจุบันนั้นเป็นการระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่เกิดการระบาดแพร่กระจายและส่งผลกระทบต่อทั่วโลก โดยการระบาดของโรคนี้ได้พบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน ทำให้องค์กรอนามัยได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วโลก ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 โดยลักษณะของการแพร่ไวรัสเป็นการแพร่เชื้อระหว่างคนในลักษณะเดียวกับไข้หวัดใหญ่ โดยผ่านการติดเชื้อจากละอองเสมหะจากการไอ ระยะระหว่างการสัมผัสเชื้ออาการที่พบบ่อย ได้แก่ มีไข้ ไอ และหายใจลำบาก ภาวะแทรกซ้อนอาจรวมไปถึงปอดบวม และกลุ่มอาการหายใจลำบากเฉียบพลัน ซึ่งในขณะนั้นไม่มีวัคซีนที่ได้รับอนุญาตหรือยาต้านไวรัสจำเพาะ จึงได้มีมาตรการป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ ใส่แมสปิดจมูก และการเว้นระยะจากผู้คนประมาณ หลีกเลี้ยงสถานที่ที่มีชุมชนแออัด ผู้คนพลุก

พลาณ ในกรณีนี้ที่สงสัยว่าอาจติดเชื้อการตอบสนองทางสาธารณสุขทั่วโลก ประกอบด้วย การจำกัดการท่องเที่ยว การกักตัว การห้ามออกจากเคสสถานเวลาค่ำคืน การยกเลิกการจัดงาน และการปิดสถานศึกษา (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

สำหรับในประเทศไทย การตอบสนองของรัฐบาลต่อการระบาดของโรคดังกล่าวเริ่มจากการคัดกรองและการติดตามการสัมผัส มีการคัดกรองโควิดตามท่าอากาศยานนานาชาติ ตลอดจนที่โรงพยาบาลสำหรับผู้ป่วยที่มีประวัติเดินทางหรือสัมผัส มีการสอบสวนโรครณีที่เกิดกลุ่มการระบาด การรักษาความสะอาดโดยเฉพาะการล้างมือ และการเลี่ยงฝูงชน (หรือใส่หน้ากากอนามัยแทน) แม้บุคคลที่เดินทางมาจากประเทศความเสี่ยงสูงจะได้รับคำแนะนำให้กักตนเอง เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้อยู่ในการควบคุม ทางรัฐบาลจึงได้ออกมาตรการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา คือ มาตรการล็อกดาวน์ เป็นการควบคุมประชาชนให้อยู่แต่ในบ้าน ปิดบริการทุกอย่างยกเว้นที่จำเป็น (ร้านอาหาร ร้านยา ธนาคาร) แต่ต้องอยู่ในมาตรการป้องกันที่เข้มงวด ต้องมีการวัดอุณหภูมิก่อนเข้าร้าน ใส่แมส และล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ และห้ามจัดกิจกรรมที่มีคนมารวมตัวกันมาก เพราะอาจจะทำให้เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่กระจายได้ (ธิดาจุฑา อุดมชัยพร, 2563)

ในจังหวัดร้อยเอ็ดนับตั้งแต่ได้มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้กำหนดมาตรการในการควบคุมมิให้เชื้อไวรัสโคโรนาแพร่กระจายตามนโยบายของรัฐบาลเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันในทุกๆ ด้าน รวมทั้งมาตรการในการควบคุมผู้ประกอบการร้านอาหาร เช่น การไม่ให้นั่งรับประทานอาหารในร้านการจำกัดผู้เข้าใช้บริการ รวมทั้งการปิดสถานประกอบการที่ส่วนหนึ่งใช้เป็นร้านอาหารส่งผลให้ผู้ประกอบการร้านอาหารได้รับผลกระทบไม่สามารถประกอบกิจการได้เหมือนในสภาวะปกติ อันนำไปสู่การขาดรายได้ในการประกอบกิจการดังกล่าวนี้ ผู้ประกอบการร้านอาหารจึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของการให้บริการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับภาวะการณ์ในปัจจุบัน

ประเด็นนี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจและมีความสำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของผู้ประกอบการร้านอาหาร ตลอดจนสภาพสังคมที่ต้องปรับตัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนั้นการเข้ามาของเทคโนโลยีทำให้หลายภาคธุรกิจมีกระบวนการทำงานที่สะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ ธุรกิจร้านอาหาร หากนำระบบบริหารจัดการร้านอาหารเข้ามาควบคุมจะทำให้การจัดการนั้นง่ายขึ้น เช่น ระบบการสั่งอาหาร, การสต็อกสินค้า, การจัดส่งอาหารเดลิเวอรี่ ซึ่งประหยัดทั้งเวลาและทรัพยากรบุคคลหากผู้ประกอบการร้านอาหารขนาดเล็กสามารถนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้จะยิ่งเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการได้มากยิ่งขึ้น ในโลกปัจจุบันทุกๆ สิ่งล้วนมีการเปลี่ยนแปลงแทบทั้งสิ้น สำหรับภาคธุรกิจไม่ว่าขนาดเล็กหรือใหญ่ หากไม่มีการพัฒนาสินค้าและบริการอาจทำให้ธุรกิจไม่สามารถที่จะเดินหน้าต่อไปได้เนื่องจากลูกค้ามีการเปลี่ยนแปลงตลอดและคู่แข่งทางการค้าที่เพิ่มมากขึ้นเพราะฉะนั้น เจ้าของธุรกิจจำเป็นที่จะต้องปรับตัวและพัฒนาตัวเองอยู่เสมอเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษารูปแบบการปรับตัวของผู้ประกอบการร้านอาหาร ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ผู้ประกอบการร้านอาหารมีมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อจะเป็นประโยชน์ทั้งในวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการวางแผนทางในแก้ไขผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการของผู้ประกอบการร้านอาหาร

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเชิงคุณภาพ โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงานวิจัย บทความและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 27 คน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยคือ กลุ่มธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดร้อยเอ็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกรอบวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาผลกระทบจากโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร
- 2) เพื่อศึกษารูปแบบแนวทางการแก้ไขผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร
- 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการของผู้ประกอบการร้านอาหาร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยวิธีการสังเกตการณ์จัดบันทึกข้อมูลรวมไปถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนาเชิงลึก ซึ่งการทำวิจัยในครั้งนี้ มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล
- 4) ลงพื้นที่ติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นรวมทั้งนัดหมายการลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล
- 5) ติดต่อประสานงานกับสำนักงานคนบตี คณะนิติรัฐศาสตร์ เพื่อขอหนังสือราชการรับรองการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
- 6) ลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นารวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลกระทบจากโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร

1.1 ผลกระทบที่ผู้ประกอบการได้รับจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา

จากการสัมภาษณ์พบว่า จากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาทำให้ผู้คนกังวลไปทั่วโลก ทำให้เกิดการ ปิดเมือง ปิดประเทศ เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคหลายธุรกิจได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเชื้อไวรัสโคโรนา คือ รายได้หดหายไม่ทันต้นทุนและผลกระทบส่งต่อทุกกลุ่ม จังหวัดร้อยเอ็ด ก็ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา รวมถึง มาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาลทำให้ไม่มีผู้บริโภคมารับบริการ

1.2 ผลกระทบด้านรายได้ของผู้ประกอบการ

จากการสัมภาษณ์พบว่า การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาและมาตรการต่างๆ ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก คำสั่งของรัฐบาลที่ประกาศให้ประชาชนกักตัวอยู่ที่บ้านเพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้ธุรกิจค้าปลีก ร้านอาหาร และธุรกิจการให้บริการต่างๆ หยุดชะงักลง ทำให้ธุรกิจเหล่านี้ต้องขาดรายได้ บริการส่งสินค้าและอาหารชะงักลงเพราะไม่มีพนักงานเพียงพอต่อการดำเนินการส่งสินค้า ทำให้ผู้ประกอบการต้องหันมาปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างยั่งยืน เช่น การหางานเสริมที่เป็นงานฝีมือมาทำเป็นอาชีพเสริมจากการเปิดร้าน เนื่องจากไม่สามารถขายได้มากเหมือนแต่ก่อน ต้องลดจำนวนลงเพื่อเป็นการไม่ให้ต้นทุนที่ซื้อวัตถุดิบต้องเสียเปล่า เนื่องจากลูกค้าที่มาใช้บริการลดน้อยลง

1.3 มีวิธีการรับมือความมั่นคงกับลูกค้าที่มาใช้บริการ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะใช้วิธีการรับมือกับความมั่นคงที่ลูกค้าใช้บริการแตกต่างกัน บ้างร้านจะเน้นใช้วิธีการปรับเปลี่ยนการส่งอาหารหันมาใช้ทางออนไลน์เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในตอนนี้ เพื่อลดการสัมผัสให้น้อยลงเพื่อเป็นการเพิ่มความสะอาดสบายให้กับลูกค้าโดยไม่ต้องออกมาทานที่ร้าน หรือจะเป็นการรับฟังความคิดเห็นของลูกค้าแล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าโดยนำข้อเสียที่ลูกค้าติชมนำมาปรับปรุงให้เป็นข้อดี ในการที่จะดึงดูดลูกค้าผู้ประกอบการที่เปิดร้านต้องมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีเยี่ยมแถมใส่เพิ่มเป็นการสร้างจุดเด่นให้กับร้านตัวเอง

1.4 มีแนวทางรับมือกับเลิกจ้างงานที่เพิ่มขึ้น

จากการสัมภาษณ์พบว่า จากปัญหาที่มาจากโรคเชื้อไวรัสโคโรนาแพร่ระบาดส่งผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจไม่กล้าที่จะลงทุนทำให้มีการหยุดการจ้างงานเกิดขึ้นเพื่อเป็นการควบคุมต้นทุน ธุรกิจจำนวนมากกำลังจะปิดตัวลงเพิ่มขึ้น ประกอบกับสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ/สถานประกอบการ ทำให้ไม่มีเงินจ่ายค่าแรงพนักงานบางสถานประกอบการก็มีการปรับตัวโดยการลดสวัสดิการของพนักงานลง เพื่อเป็นการควบคุมไม่ให้เกิดรายจ่ายที่เพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีการจ้างงานพนักงานต่อโดยลดสวัสดิการลง ส่วนสถานประกอบการที่มีการปิดตัวลงคงเป็นเพราะไม่สามารถบริหารจัดการได้เนื่องจากเศรษฐกิจไม่ค่อยจะดีสักเท่าไร ในการที่จะลงทุนพร้อมกับความเสี่ยงที่ตามมา

1.5 มีแนวทางรับมือกับการที่วัตถุดิบปรับขึ้นราคา

จากการสัมภาษณ์พบว่า แนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจร้านอาหารกับการที่วัตถุดิบที่เป็นปัจจัยหลักในการปรุงอาหารมีการปรับราคาขึ้น แต่ละคนก็มีแนวทางที่แตกต่างกันส่วนใหญ่มักจะเน้นใช้ การปรับลดลงวัตถุดิบที่ใช้ในการปรุงอาหารลดลงเนื่องจากประสบปัญหาเศรษฐกิจไม่ดีเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของสถานการณ์การติดเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้มียอดจำนวนผู้ที่มาใช้บริการลดลง เป็นผลให้ยอดขายตกทำให้ต้องมีการปรับลดวัตถุดิบเนื่องจากไม่สามารถที่จะเก็บไว้นานได้ ถ้าเกิดมีการเน่าเสียก็จะทำให้ผู้ประกอบการขาดทุน อีกรูปแบบหนึ่งที่เห็นผู้ประกอบการใช้คือ การปรับเปลี่ยนราคาเมนูอาหารหรือการปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่

ใช้ เพื่อให้เป็นการลดต้นทุนที่ใช้ลงส่วนการเพิ่มราคาอาหารก็เป็นการเพิ่มเพื่อให้ร้านอาหารไม่ขาดทุนเกิดไปเนื่องจากวัตถุดิบที่มีการปรับราคาขึ้น เพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดได้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา

1.6 ผู้ประกอบการมีแนวทางรับมือกับผู้บริโภคลดลง

จากการสัมภาษณ์พบว่า ท่ามกลางสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาที่ปัจจุบันยังไม่มีท่าทีที่จะดีขึ้น อีกทั้งยังมีไวรัสกลายพันธุ์ จนวัคซีนปัจจุบันอาจมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการต้านทานโรค ผลกระทบจากสถานการณ์ในช่วง ส่งผลกระทบต่อปากท้องของคนอีกหลายชีวิต หลายอาชีพ ทำให้ผู้ประกอบการหลายคนต้องหันมาปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ บางร้านก็มีการสร้างจุดเด่นเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของลูกค้า มีการตั้งจุดคัดกรอง ปรับเปลี่ยนบรรยากาศภายในร้านหรือแม้กระทั่งการปรับเปลี่ยนราคาอาหาร ราคาสินค้า มีการจัดโปรโมชั่นเพื่อดึงดูดความสนใจผู้ประกอบการบางคนก็หันมาใช้วิธีส่งถึงที่เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์เนื่องจากไม่ค่อยมีคนนิยมออกมาซื้อของข้างนอก จึงต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

1.7 มีแนวทางการรับมือกับการว่างงาน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ท่ามกลางการกลับมาแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาในหลายประเทศ แม้ผู้ติดเชื้อในประเทศจะลดน้อยลงจนเท่ากับศูนย์ แต่การที่เศรษฐกิจจะกลับมาเป็นปกติยังคงต้องใช้เวลานานเนื่องจากได้รับผลกระทบเป็นเวลานาน ถึงขั้นปิดกิจการ ต้องปลดพนักงานออกเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายลง ทำให้มีประชาชนที่ว่างงานจากการตงงานนั้นมาก ส่งผลกระทบกันไปเป็นลูกโซ่ในการที่จะทำให้เศรษฐกิจกลับมาฟื้นฟูยังคงต้องใช้เวลา ในทางด้านผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจร้านอาหารก็มีแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน บางร้านก็มีการพูดคุยกับพนักงานเรื่องเงินเดือน โดยอาจจะลดสวัสดิการลงเพื่อเป็นการช่วยเหลือกันในช่วงที่เศรษฐกิจที่ตกต่ำโดยไม่เลิกจ้างพนักงานแต่จะลดสวัสดิการแทน หรือร้านอาหารบางร้านก็หันมาทำงานเสริม เช่น การทำงานฝีมือ การขายของออนไลน์ หรือแม้กระทั่งทำการปลูกผักสวนครัวไว้เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการทำอาหารเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย

1.8 ผู้ประกอบการกับการย้ายถิ่นฐาน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีแผนที่จะย้ายที่ตั้งร้าน เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจทำให้ไม่มีเงินทุนสำรองในการที่จะเปิดร้านใหม่ เนื่องจากการที่จะย้ายที่ตั้งร้าน ต้องใช้เงินทุนประมาณหนึ่ง ซึ่งในเศรษฐกิจแบบนี้ไม่ค่อยมีลูกค้ามาใช้บริการทำให้ไม่มีรายได้ ไหนจะทำเลที่ตั้งร้านที่ต้องมองหาสำหรับที่ตั้งร้านใหม่ การมองหากลุ่มลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพราะการย้ายร้านมีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถขายได้ ต้องขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้งและกลุ่มเป้าหมาย

1.9 ผู้ประกอบการกับวิธีรับมือกับความยากจน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะมีวิธีการแบ่งเงินออกเป็น 3 ส่วนไว้ในในยามฉุกเฉินโดยส่วนที่ 1 ไว้ในชีวิตประจำวันใช้จ่ายใช้ซื้อของต่างๆ ส่วนที่ 2 ใช้ในการจ่ายค่าแรงของพนักงานที่ทำงานในช่วงสั้นเดือน และส่วนที่ 3 เป็นเงินทุนสำรองไว้ใช้ในยามฉุกเฉินเวลาที่เกิด ผู้ประกอบการบางคนก็มีวิธีแก้ปัญหาในเรื่องวัตถุดิบที่มีราคาแพงขึ้นจากเดิม โดยใช้วิธีปลูกผักไว้ในในการเป็นวัตถุดิบเสริมในการทำอาหารลดรายจ่ายที่ต้องซื้อวัตถุดิบในแต่ละวันลง

2. กลยุทธ์ในการวางแผนแนวทางในแก้ไขผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร

2.1 กลยุทธ์เพื่อสร้างความแตกต่าง

จากการสัมภาษณ์พบว่า เป็นกลยุทธ์ที่นำเสนอสินค้าและบริการที่มุ่งเน้นให้ผู้บริโภครู้สึกถึงคุณค่าและความแตกต่างที่ไม่มีผู้ประกอบการรายอื่นในธุรกิจเดียวกัน สร้างเอกลักษณ์สินค้าให้เกิดขึ้นและทำให้สามารถตั้งราคาได้ค่อนข้างสูงกว่า เนื่องจากไม่สามารถหาสินค้าและบริการแบบนี้ได้จากที่อื่น เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่ากลยุทธ์การสร้างสร้างความแตกต่างเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ผู้ประกอบการตลาดยุคใหม่นิยมนำมาใช้กัน เพื่อดึงดูดความสนใจจาก

ผู้บริโภคและดันให้ตนเองโดดเด่นอยู่เหนือกว่าคู่แข่งให้ได้มากที่สุดแต่เราจะต้องแตกต่างอย่างไรและแตกต่างแบบไหนจึงจะอยู่เหนือคู่แข่ง

2.2 กลยุทธ์เพื่อปรับช่องทางจำหน่าย

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ประกอบการร้านอาหารจากที่ประสบกับปัญหาเรื่อง โรคไวรัสโคโรนา แพร่ระบาดและลูกค้าที่มาใช้บริการที่ลดน้อยลง รวมทั้งเรื่องปัญหาทางการเงิน ทำให้ผู้ประกอบการเรียนรู้จากปัญหานั้นมาปรับแก้ โดยการที่จะมีการเพิ่มช่องทางการขายมาเป็นในรูปแบบและบริการส่งถึงที่ เป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการที่ลูกค้ามาใช้บริการลดน้อยลง เป็นการสร้างรายได้อีกหนึ่งทางทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้ และเป็นการสร้างความสะดวกสบายให้กับลูกค้าที่ไม่สะดวกออกมาใช้บริการที่ร้าน

2.3 กลยุทธ์ในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจุบันผู้ประกอบการร้านอาหารหน้าใหม่เข้ามาในตลาดเพิ่มมากขึ้น ถ้าทำธุรกิจแบบเดิม โดยได้มีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการ จะไม่สามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้าได้ เพราะการทำธุรกิจร้านอาหารมีปัญหามากมาย ทั้งจอร์เดอร์ดัด อาหารล่าช้า ส่งอาหารผิดโต๊ะ ยิ่งหากร้านมีจำนวนสาขามากขึ้น ยิ่งต้องพัฒนาระบบให้สอดคล้องกับการเติบโต ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้แบรนด์ศักยภาพในการแข่งขัน แต่การลงทุนด้านเทคโนโลยี เราควรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของขนาดธุรกิจด้วยการมีกลยุทธ์ที่เรียบง่ายและมีระบบบริหารจัดการธุรกิจที่แข็งแกร่ง หรือแม้กระทั่งการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการร้าน ไม่เพียงช่วยให้ผู้ประกอบการมีเวลาคิดอะไรใหม่ๆ มาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นเสน่ห์ให้กับร้าน

3. ผลการพัฒนาแบบการให้บริการของผู้ประกอบการร้านอาหาร

3.1. รูปแบบการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ

จากการสัมภาษณ์พบว่า เจ้าของกิจการ หรือผู้ที่คิดริเริ่มจัดตั้งธุรกิจขึ้นมาเป็นของตนเอง มีการวางแผนการดำเนินงาน และดำเนินธุรกิจทุกด้านด้วยตนเอง โดยมองเห็นโอกาสทางธุรกิจและยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อมุ่งหวังผลกำไรที่เกิดจากผลการดำเนินงานของธุรกิจตนเองและต้องมีการคิดวางแผนที่ดี ต้องดูแลทุกอย่างให้เรียบร้อยไม่มีข้อผิดพลาดบกพร่อง เพราะถ้าเราบริหาร จัดการร้านไม่มีก็จะส่งผลเสียต่อรายได้ที่จะได้มาจากที่ลูกค้ามาใช้บริการ ต้องทำให้ลูกค้าประทับใจในบริการ การที่จะจ้างพนักงานต้องมีการฝึกอบรมให้มีระเบียบ รักษาความสะอาดทุกครั้งที่ทำอาหารให้ลูกค้าต้องรู้จักหน้าที่ของตัวเอง ไม่ทำให้ร้านต้องเสียหาย

3.2 รูปแบบการให้บริการของผู้ประกอบการ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจุบันวัฒนธรรมการรับประทานของคนไทยเปลี่ยนไปทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการของรัฐบาลที่กำหนดให้ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส ต้องมีการสวมใส่หน้ากากอนามัยด้วยทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ พนักงานในร้าน หรือแม้กระทั่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องหันมารับมือกับการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โดยบางร้านจะมีการตั้งจุดคัดกรองไว้ที่หน้าร้านไว้ให้บริการลูกค้าในการใช้บริการ มีการนำเจลแอลกอฮอล์มาวางไว้ที่โต๊ะเป็นจุดๆ เพื่อให้ลูกค้าใช้ล้างมือก่อนใช้บริการและหลังใช้บริการ มีการปรับเปลี่ยนการจัดโต๊ะให้มีการเว้นระยะห่างลูกค้าที่จะเข้ามาใช้บริการต้องมีการสวมใส่หน้ากากอนามัยด้วยทุกครั้ง ร้านที่ให้บริการต้องมีการฉีดวัคซีนให้เรียบร้อยทั้งผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของร้านและพนักงาน

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการปรับตัวของผู้ประกอบการร้านอาหาร ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดร้อยเอ็ด” มีข้อค้นพบที่สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

ผลกระทบของผู้ประกอบการท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผลของการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะวิธีการแบ่งเงินออกเป็น 3 ส่วนไว้ในในยาโดยส่วนที่ 1 ไว้ใช้ในชีวิตประจำวันใช้จ่ายใช้ซื้อของต่างๆ ส่วนที่ 2 ใช้ในการจ่ายค่าแรงของพนักงานที่ทำงานในช่วงสิ้นเดือน และส่วนที่ 3 เป็นเงินทุนสำรองไว้ใช้ในยามฉุกเฉินเวลาที่เกิดผู้ประกอบการบางคนก็มีวิธีแก้ปัญหาในเรื่องวัตถุดิบที่มีราคาแพงขึ้นจากเดิมโดยใช้วิธีปลูกผักไว้ในในการเป็นวัตถุดิบเสริมในการทำอาหาร ลดรายจ่ายที่ต้องซื้อวัตถุดิบในแต่ละวันลง

กลยุทธ์ในการวางแผนทางในแก้ไขผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร ผลของการศึกษา พบว่า ปัจจุบันผู้ประกอบการร้านอาหารหน้าใหม่เข้ามาในตลาดเพิ่มมากขึ้น ถ้าทำธุรกิจแบบเดิม โดยไม่นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการ จะไม่สามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้าได้ เพราะการทำธุรกิจร้านอาหารมีปัญหามากมาย ทั้งจัดออร์เดอร์ผิด อาหารล่าช้า ส่งอาหารผิดโต๊ะ ยิ่งหากร้านมีจำนวนสาขามากขึ้น ยิ่งต้องพัฒนาระบบให้สอดคล้องกับการเติบโต ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้แบรนด์มีศักยภาพในการแข่งขัน แต่การลงทุนด้านเทคโนโลยี เราควรคำนึงถึงความเหมาะสมของขนาดธุรกิจด้วย การมีกลยุทธ์ที่เฉียบขาดและมีระบบบริหารจัดการธุรกิจที่แข็งแกร่ง หรือแม้กระทั่งการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการร้าน ไม่เพียงช่วยให้ผู้ประกอบการมีเวลาคิดอะไรใหม่ๆ มาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นเสน่ห์ให้กับร้าน

พัฒนารูปแบบการปรับตัวของผู้ประกอบการร้านอาหารในสถานการณ์โรคติดเชื้อโคโรนา 2019 ผลของการศึกษา พบว่า ปัจจุบันวัฒนธรรมการรับประทานของคนไทยเปลี่ยนไป ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องหันมารับมือกับการที่ มีการเปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โดยบางร้านจะมีการตั้งจุดคัดกรองไว้ที่หน้าร้านไว้ให้บริการลูกค้าในการใช้บริการ มีการนำเจลแอลกอฮอล์มาวางไว้ที่โต๊ะเป็นจุดๆ เพื่อให้ลูกค้าใช้ล้างมือก่อนใช้บริการและหลังใช้บริการ มีการปรับเปลี่ยนการจัดโต๊ะให้มีการเว้นระยะห่างเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการของรัฐบาลที่กำหนดให้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส ต้องมีการสวมใส่หน้ากากอนามัยด้วยทุกครั้งไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ พนักงานในร้าน หรือแม้กระทั่งลูกค้าที่จะเข้ามาใช้บริการต้องมีการสวมใส่หน้ากากอนามัยด้วยทุกครั้ง ร้านที่ให้บริการต้องมีการฉีดวัคซีนให้เรียบร้อยทั้งผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของร้านและพนักงาน

สรุปผลการวิจัย

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาและมาตรการต่างๆ ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก คำสั่งของรัฐบาลที่ประกาศให้ประชาชนกักตัวเองที่บ้านเพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้ธุรกิจค้าปลีก ร้านอาหาร และธุรกิจการให้บริการต่างๆ ต้องหยุดชะงักลงทำให้ธุรกิจเหล่านี้ต้องขาดรายได้ บริการส่งสินค้าและอาหารชะงักลงเพราะไม่มีพนักงานเพียงพอต่อการดำเนินการส่งสินค้า ทำให้ผู้ประกอบการต้องหันมาปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำรงต่อไปได้อย่างยั่งยืน เช่น การปรับเปลี่ยนราคาของสินค้า รูปแบบการขาย เนื่องจากไม่ทำเหมือนเดิมต้องลดจำนวนลงเพื่อเป็นการไม่ให้วัตถุดิบที่ซื้อมาต้องเสียเปล่า เนื่องจากลูกค้าที่มาใช้บริการลดน้อยลง

กลยุทธ์ในการวางแผนทางในแก้ไขผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลต่อผู้ประกอบการร้านอาหาร พบว่า ประเด็นปัจจุบันผู้ประกอบการร้านอาหารหน้าใหม่เข้ามาในตลาดเพิ่มมากขึ้น การทำธุรกิจแบบเดิมๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ โดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายแก่ผู้ประกอบการและผู้ที่มาใช้บริการ จะสามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้าได้

เพราะการทำธุรกิจร้านอาหารมีปัญหามากมาย ทั้งรับออเดอร์ผิด อาหารล่าช้า ส่งอาหารผิดโต๊ะ ยิ่งหากร้านมีจำนวนสาขามากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการให้ดีขึ้น ยังต้องพัฒนาระบบให้สอดคล้องกับการเติบโต ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้แบรนด์มีศักยภาพในการแข่งขัน แต่การลงทุนด้านเทคโนโลยี เราควรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของขนาดธุรกิจด้วยการมีกลยุทธ์ที่เรียบง่ายและมีระบบบริหารจัดการธุรกิจที่แข็งแกร่ง หรือแม้กระทั่งการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการร้าน ไม่เพียงช่วยให้ผู้ประกอบการมีเวลาทำอะไรใหม่ๆ มาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นเสน่ห์ให้กับร้าน

การพัฒนาปรับเปลี่ยนการปรับตัวของผู้ประกอบการร้านอาหารในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ปัจจุบันวัฒนธรรมการรับประทานของคนไทยเปลี่ยนไป ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องหันมารับมือกับการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โดยบางร้านจะมีการตั้งจุดคัดกรองไว้ที่หน้าร้านไว้ให้บริการลูกค้าในการใช้บริการ มีการนำเจลแอลกอฮอล์มาวางไว้ที่โต๊ะเป็นจุดๆ เพื่อให้ลูกค้าใช้ล้างมือก่อนใช้บริการและหลังใช้บริการ มีการปรับเปลี่ยนการจัดโต๊ะให้มีการเว้นระยะห่างเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการของรัฐบาลที่กำหนดให้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส ต้องมีการสวมใส่หน้ากากอนามัยด้วยทุกครั้งไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ พนักงานในร้าน หรือแม้กระทั่งลูกค้าที่จะเข้ามาใช้บริการต้องมีการสวมใส่หน้ากากอนามัยด้วยทุกครั้ง ร้านที่ให้บริการต้องมีการฉีดวัดซินให้เรียบร้อยทั้งผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของร้านและพนักงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ประกอบการและประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ควรรู้ในการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ในการใช้ชีวิตประจำวัน

1.2 ผู้ประกอบการคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคในการที่มาใช้บริการ ต้องมีการคำนึงถึง ความสะอาดและปลอดภัย

1.3 ประชาชนที่ไปใช้บริการควรปฏิบัติตามกฎ ต้องมีการรักษาความสะอาด สวมใส่หน้ากากอนามัย ทุกครั้งที่ใช้บริการ

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563ก). คู่มือการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สำหรับประชาชน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2563ข). รายงานโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิริยา กุลกลการ, อนันต์ ภาวสุทธิไพศิฐ และศุทธาภา นพวิญญูวงศ์. (2563). ผลกระทบของ COVID-19 ต่อการส่งเสริมการมีงานทำ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดาว ชุ่มตะขบ. (2563). เศรษฐกิจพอเพียง ทางเลือก ทางรอดฝ่าวิกฤตโควิด-19. วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา, 2(3), 11-22.

ธิดาฤดี อุดมชัยพร. (2563). สรุปเทรนด์ในวงการอาหาร 2020 ที่คนเปิดร้านควรรู้ จากงาน WONGNAI for Business: Restaurant 2020. สืบค้นจาก <https://www.beartai.com/tech/local-news/401551>.

ประภาพร ดีสุขแสง และพนมสิทธิ์ สอนประจักษ์. (2564). การปรับตัวของร้านอาหารริมบาทวิถี (STREET FOOD) ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. ใน การ

ประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี พ.ศ. 2564 วันที่ 1 เมษายน 2564 มหาวิทยาลัยนเรศวร (น. 114-131). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วัฒนะ สุขขวัญ. (2563). ทักษะคติของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารที่ปรับตัวในช่วงวิกฤต covid-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

Social Capital and Strengthening Savings Groups for Production, Ban Bataka, Nong Yai Subdistrict, Phon Thong District, Roi Et Province

Siriporn Tiprak^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: ballnalee1144@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the use of social capital in managing the production savings group, Ban Bataka Village No. 6, Nong Yai Subdistrict, Phon Thong District, Roi Et Province, and 2) to study problems, obstacles and approaches to capital development social to be used in the management of savings groups for production, Ban Bataka, Village No. 6, Nong Yai Subdistrict, Phon Thong District, Roi Et Province. This study is qualitative research using interviews with key informants. The data were then analyzed for descriptive content. The results of the research found that 1) The Nong Yai Subdistrict Production Savings Group has confidence in the management and morality of the establishment of the Sajja Savings Group. The committee uses moral principles and has prepared a plan for social reform to live happily together in harmony, with a community welfare system, which consists of integrating various types of welfare together. Both about funds, good relationships among people in the community who care for each other, unity and cooperation in the community. The performance of the members of the group requires cooperation from the people who help develop a strong community. 2) Problems, obstacles, and guidelines for developing social capital for use in managing savings groups for production. The important thing that is a success factor is that group leaders, committees, and members are personnel with knowledge, wisdom, knowledge, carefulness, and honesty. And the most important thing is love and unity. The group executive committee will listen to members' opinions and use meeting resolutions to make decisions on managing problems and obstacles of social capital to the use in managing production savings groups. Using guidelines to support the preparation of various accounting documents to be complete and easy to understand. Promote and support the new generation to join in the group's operations so that people in the community can learn and transfer experiences leading to continuous operations of the Savings for Production group.

Keywords: Social Capital, Strengthening, Savings Groups for Production

ทุนทางสังคมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ศิริพร ทิพรัก^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: ballnalee1144@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้ทุนทางสังคม ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา หมู่ 6 ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด และ 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา หมู่ 6 ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่ มีความเชื่อมั่น ในการบริหารงานและคุณธรรมการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ คณะกรรมการใช้หลักคุณธรรม มีการจัดทำแผนปฏิรูปสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ มีระบบสวัสดิการชุมชนจะต้องประกอบด้วย การบูรณาการสวัสดิการอย่างหลากหลายเข้าด้วยกัน ทั้งเรื่องกองทุน ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชนซึ่งเอื้ออาทรต่อกัน มีความสามัคคี มีความร่วมมือในชุมชน ซึ่งการทำหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนที่ช่วยในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง 2) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สิ่งที่สำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ ผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิก เป็นบุคลากรที่มีความรู้ภูมิปัญญา มีความรอบรู้ มีความรอบคอบ และมีความซื่อสัตย์สุจริต และที่สำคัญยิ่งคือความรักสามัคคี คณะกรรมการบริหารกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ใช้มติที่ประชุมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยใช้แนวทางการสนับสนุนการจัดทำบัญชีเอกสารต่างๆ ให้ครบถ้วน และเข้าใจง่าย ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ มาร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้คนในชุมชนได้การเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ นำไปสู่การดำเนินงานที่ต่อเนื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

คำสำคัญ: ทุนทางสังคม, การสร้างความเข้มแข็ง, กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

© 2021 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

คนไทยในอดีตอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ทั้งพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นครอบครัวแบบขยาย ในการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของสังคมในอดีตเป็นสังคมแบบพึ่งพาตนเอง อยู่อย่างพอเพียงในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ อยู่กับธรรมชาติพึ่งพาธรรมชาติที่เอื้ออำนวย มีความอุดมสมบูรณ์ดังคำกล่าวที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” มีลักษณะเด่นทางสังคม คือเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งในปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากการพัฒนาตามแบบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่จะได้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งคือเศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้าประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ก็ยังมีความยากลำบากกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึง ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย อาทิ ค่านิยมทางด้านวัตถุนิยมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยมเกิดปัญหาสังคมในลักษณะต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดความแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอปัญหาการอพยพ

แรงงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรมเป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545)

จากการพัฒนาในอดีตที่ผ่านมาดังกล่าวแล้วได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยในมิติต่างๆ อย่างมากมายอีกทั้งยังก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างชีวิตของคนในเมือง กับชีวิตของคนในชนบทที่เป็นการพัฒนาที่ไม่สมดุล และไม่เป็นธรรม แต่สิ่งที่ประสบปัญหาอย่างหนัก ก็คือ เรื่องของ “ชนบท” และเรื่องของ “คนชนบท” ที่มีศักยภาพและคุณภาพชีวิตด้อยกว่าชีวิตของคนในเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในชนบทที่มีแต่ความยากจน ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ ขาดพลังการต่อรองในเวทีของการตลาดเสรีและทุนนิยม (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545) ความยากจนของคนในชนบท คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งต่อมารัฐบาลในปี พ.ศ.2517 ต้องระดมพลังสมองจากผู้ทรงคุณวุฒิและปราชญ์ชาวบ้าน โดยที่กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยได้จัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการระดมความคิดเห็นจากฝ่ายทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการทั้งจากภาครัฐภาคเอกชน องค์กร พัฒนาเอกชนปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป เพื่อนำมากำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมซึ่ง สรุปได้ดังนี้คือ การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ต้องเริ่มที่ชุมชนในชนบท (ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง, 2544) ซึ่งเป็นเศรษฐกิจพื้นฐานของประเทศ อันเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับมหภาคและจุดที่สำคัญของเศรษฐกิจชุมชนก็คือการยึดชุมชนเป็นหลักประชาชนต้องสามัคคีร่วมมือ ร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการพึ่งตนเอง และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งเป็นเสมือนทุนทางสังคม โดยเริ่มจากการส่งเสริมการผลิตขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เข้าไปคอยช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก รวมทั้งการรวมกลุ่มประชาชนต้องใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือเป็นปัจจัยที่จะเชื่อมความสำคัญของสมาชิกเพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่สมาชิกจะเห็นประโยชน์เป็นรูปธรรม เช่น การรวมกลุ่มที่มีเป้าหมายเพื่อระดมทุนเพื่อการแปรรูปเพื่อการตลาดและกลุ่มอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่มีมาช้านานแล้วซึ่งมีทั้งล้มเหลว และประสบผลสำเร็จทำให้มีชุมชนบางชุมชนพัฒนาตนเองจนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ก็มีอยู่มากมาย ดังนั้นการจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มชาวบ้านจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายชุมชนของกลุ่มชาวบ้านขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545) ผลจากการดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชนรากหญ้าและได้ส่งผลให้ชุมชนสามารถที่จะพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองและลดความยากจนในชุมชนได้ง่าย (กรมการปกครอง, 2541) สามารถควบคุมและจัดระเบียบทางสังคมของชุมชนให้อึดต่อสมาชิกของชุมชนในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเกิดความสามัคคี และช่วยเหลือเกื้อกูลกันก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาส่งเสริมแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างกว้างขวางต่อเนื่องสามารถสืบสานภูมิปัญญาความรู้สร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพภูมิปัญญา และความภาคภูมิใจในชุมชน นอกจากนี้ชุมชนสามารถจัดระบบดูแลและแบ่งสรรทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ และเป็นธรรมแก่สมาชิกของชุมชน ตลอดจนสามารถเป็นแบบอย่างด้านการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานหรือการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่อ่อนแอ โดยแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือองค์การการเงินชุมชน (กัลป์ยานี ปฎิมาพรเทพ, 2543) องค์การการเงินชุมชน มีหลากหลายรูปแบบตั้งแต่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์กลุ่มสัจจะลดรายจ่ายวันละ1 บาท และกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น

แต่กิจกรรมที่นิยมดำเนินการมากก็คือกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทั้งนี้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้จัดตั้งเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2517 ตามนโยบายของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยที่ได้มีการส่งเสริมให้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นทั่วประเทศเนื่องจากประชาชนได้รับผลกระทบจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นซึ่งในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลได้เน้นการสร้างพื้นฐาน เรื่องเพิ่มรายได้ให้ประชาชนอันเป็นผลให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำเรื่องรายได้มาตรฐานค่าครองชีพต่ำทำให้เกิดความยากจนในชนบท ดังนั้นกรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย จึงได้มีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทจัดตั้งกองทุน

องค์กรการเงินของประชาชนดำเนินการโดยประชาชน ให้บริการโดยประชาชนและผลกำไรที่พึงมีเป็นของประชาชนโดยเรียกว่า “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” ขึ้นปัจจุบันได้มีการตั้งกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนขึ้นทั่วประเทศ และองค์กรการเงินได้รับความนิยมในการจัดตั้งมากที่สุด คือ องค์กรการเงินชุมชนประเภทออมทรัพย์ และเหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นองค์กรการเงินชุมชนที่ได้รับความนิยมจัดตั้งเกิดจากการที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นองค์กรการเงินชุมชนที่มีการรวมตัวของชาวบ้านเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการประหยัด และสะสมทรัพย์เพื่อเป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ลงทุนประกอบอาชีพหรือสวัสดิการของครอบครัวเป็นสำคัญ (กรมพัฒนาชุมชน, 2541) นอกจากนี้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังเป็นแหล่งทุนที่สำคัญของกลุ่มการผลิตทั้งการผลิตทางการเกษตรวิสาหกิจชุมชนซึ่งมาการขายไปสู่กิจกรรมที่เกี่ยวข้องอันจะนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งได้

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ทุนทางสังคมในการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยจะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ การพัฒนา เครือข่ายและการพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรม จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในพื้นที่ดังกล่าวอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็ง และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่อื่นๆ หรือจังหวัดอื่นๆ ประกอบกับยังเป็นแนวทางในการศึกษาของผู้ที่ต้องการจะศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ต่อไปในอนาคตได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ทุนทางสังคม ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากาตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกออมทรัพย์ ผู้นำหมู่บ้าน นักพัฒนาชุมชนอำเภอ คัดเลือกโดยอาศัยสุ่มตัวอย่างที่ไม่อาศัยความน่าจะเป็นทางสถิติ (Non-Probability Sampling) จากพื้นที่ในหมู่บ้านบะตากา จำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยมีทั้งสิ้น 3 กลุ่มคือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ผู้นำหมู่บ้าน นักพัฒนาชุมชนอำเภอนาทอง
2. ระบุนำจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ตามกลุ่มเป้าหมาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้ นักพัฒนาชุมชนอำเภอนาทอง จำนวน 1 คน นักพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทองจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีกรอบประเด็นที่ทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) การใช้ทุนทางสังคมในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของบ้านบะตะกา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตะกา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัมภาษณ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแนะนำตัว ชี้แจงผู้ให้สัมภาษณ์ ให้เข้าใจวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการอำนวยความสะดวก และการบริการข้อมูล เอกสารต่างๆ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษา

- 1) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล กับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นที่จะรวบรวมข้อมูล ตามแบบสัมภาษณ์จากประชากรและตัวอย่างจำนวน 15 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้ซักถามตามแนวคำถาม และได้จัดบันทึกข้อมูลที่ได้ในระหว่างการสนทนา
- 3) ตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม และการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการสร้างข้ออุปนัยตามประเด็นที่ทำการศึกษา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การใช้ทุนทางสังคมในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตะกา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่ มีความเชื่อมั่น ในการบริหารงานและคุณธรรม การจัดตั้งกลุ่มจะออมทรัพย์ คณะกรรมการใช้หลักคุณธรรม โดยเฉพาะด้านความซื่อสัตย์ความซื่อสัตย์และความเสมอภาคแก่สมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน คณะกรรมการไม่มีค่าตอบแทน การให้สมาชิกกู้เงินต้องอยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่มีการจัดทำแผนปฏิรูปสังคมอยู่เย็นเป็นสุขรวมกันอย่างสมานฉันท์ โดยอาศัยพื้นฐานความมีคุณธรรมของทุกภาคส่วนในสังคมทั้งภาคประชาชนภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคสื่อสารมวลชน และสถาบันศาสนานำมาร่วมมือกันที่ไม่ทอดทิ้งกัน ประชาสังคมมีความเข้มแข็งเป็นสังคมคุณธรรม และสังคมประชาธิปไตย

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่ มีระบบสวัสดิการชุมชนจะต้องประกอบด้วย การบูรณาการสวัสดิการอย่างหลากหลายเข้าด้วยกัน ทั้งเรื่องกองทุน ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชนซึ่งเอื้ออาทรต่อกัน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพที่คนจะอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างพึ่งพากันได้ และนำภูมิปัญญามาผลิตสินค้าจากทรัพยากรธรรมชาติแทนการซื้อจากภายนอก

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่ มีความสามัคคีมีความร่วมมือในชุมชนซึ่งการทำหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนที่ช่วยในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งมากกว่า

และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนก็เป็นบทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งในการรักษาฟื้นฟูนโยบายของกลุ่มในชุมชนก็เป็นบทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งในการรักษาฟื้นฟูนโยบายของกลุ่มในชุมชนให้คงอยู่และเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ต้องการให้บรรลุผลตามเป้าหมายรวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อฝึกความชำนาญในการทำเรื่องนั้นๆ ให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตาคาตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

จากปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แนวทางควรมีการเปิดรับสมาชิก และระดมเงินกองทุน โดยสมาชิกอาจเป็นรายบุคคล หรือครอบครัวสถานที่รับสมัครอาจกระจายไปตามหมู่บ้านหรือรวมศูนย์การสมทบเงินทุนอาจสมทบรายบุคคล หรือตัดเงินผลกำไรจากกลุ่มที่สมาชิกสังกัดอยู่มาเป็นเงินสมทบก็ได้ เป็นต้น ขึ้นอยู่กับระเบียบกองทุนที่ร่วมกันกำหนดขึ้นมา

ปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม แนวทางควรสนับสนุนการจัดทำบัญชีและเอกสารต่างๆ ให้ครบถ้วน และเข้าใจง่าย ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ มาร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้คนในชุมชนได้การเรียนรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ นำไปสู่การดำเนินงานที่ต่อเนื่องของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สิ่งที่สำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จคือผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิก เป็นบุคลากรที่มีความรู้ภูมิปัญญา มีความรอบรู้ รอบคอบ และมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ ขยันอดทน และที่สำคัญยิ่งคือ ความรักสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจกันของคนในชุมชน คณะกรรมการบริหารกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ใช้นิติที่ประชุมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ควรมีการนำทุนทางสังคมมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและครอบครัวของตนเอง มีกระบวนการในการนำไปใช้ได้ ตระหนักถึงปัญหา ร่วมเรียนรู้ทำเป็นตัวอย่าง ขอรับการสนับสนุน ลงมือปฏิบัติโดยใช้ทุนทางสังคมมาช่วย และขยายผล ใช้ความไว้วางใจ ใช้ความเป็นเครือญาติปฏิสัมพันธ์ในระดับเพื่อนบ้านคนสนิท

ปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม แนวทางควรสนับสนุนการจัดทำบัญชีและเอกสารต่างๆ ให้ครบถ้วน และเข้าใจง่าย ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ มาร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้คนในชุมชนได้การเรียนรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ นำไปสู่การดำเนินงานที่ต่อเนื่องของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

อภิปรายผล

สภาพทั่วไปของทุนทางสังคมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านบะตาคาตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมแล้วสังคมในการดำเนินการทุนทางสังคมทุกกิจกรรมทางสาธารณะและกระตุ้นให้ประชาชนสำนึกในการพึ่งตนเองร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมทำและร่วมรับผิดชอบในชุมชนของตนเอง ส่วนด้านระบบการเรียนรู้ของชุมชนนั้นเนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดความรู้ที่จะอบรมสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนได้อย่างเหมาะสมจึงสอดคล้องกับงานวิจัยนภากาศ หะวานนท์ (2549) การวิจัยการเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อชุมชนเข้มแข็งเป็นโครงการนำร่องกระบวนการสร้างและสะสมทุนทางสังคมอย่างไร มีทุนทางสังคมใดบ้างที่มีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชนทั้งนี้เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด และดัชนีที่จะนำไปใช้ในการทำแผนที่ทุนของชุมชนต่างๆ ของสังคมไทย ชุมชนในพื้นที่ภาคกลาง ได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปสู่การผลิตที่หลากหลายเพื่อความยั่งยืน โดยอาศัยทุนธรรมชาติซึ่งมีความหลากหลาย ทั้งเรื่องที่ดิน น้ำ ป่าชายเลน พันธุ์พืช และสัตว์นานาชนิดทำให้เกิดการสร้างอาชีพหลากหลายเพื่อลด

การพึ่งพิงการผลิตเพียงอย่างเดียวที่ละมากๆ ตามแนวความคิดการผลิตแบบนำเข้าทรัพยากรจากภายนอก นอกจากนี้ยังอาศัยทุนทางสังคมในการแก้ปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชนในรูปของการรวมกลุ่ม ทุน และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม โดยมีทุนมนุษย์ทั้งที่เป็นผู้นำชุมชน และชาวบ้านที่มีจิตสาธารณะ ร่วมกันแก้ปัญหาและพยายามสร้างทางเลือกใหม่ๆ ร่วมกันในชุมชน

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทุนทางสังคมที่สร้างชุมชนเข้มแข็งมี 4 ด้าน คือ 1. ด้านทุนทางสังคมในความรู้มี 3 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้และภูมิปัญญาสมรรถนะของคนและผู้นำและการวางแผนกระบวนการทำงานร่วมกันโดยสามารถทำนายการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งสอดคล้องกับกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ (2550) พบว่า ชุมชนไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติแนวคิดหรือการปฏิบัติการดำเนินงานไม่แตกต่างไปจากเมื่อครั้งยังไม่จดทะเบียนลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนมีความสอดคล้องกัน คือสร้างความเข้มแข็งด้วยการผลิตโดยเน้นการใช้ทุนทางสังคมอยู่เพื่อให้ได้ผลผลิตเพียงพอในครัวเรือนและชุมชนก่อนผลผลิตที่เกินไปจากความต้องการบริโภคในชุมชน สำหรับการมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนทั้งสองหมู่บ้านนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารของผู้นำชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ประชาชนของทั้งสองชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านเหมือนกัน ทั้งนี้ตามแต่โอกาสจะอำนวยความสะดวกและความร่วมมือของประชาชนทั้งสองหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือบริหารงานของหมู่บ้านเหมือนกันแต่บ้านวังป่องซึ่งมีทรัพยากรชุมชนกลุ่มอาชีพต่างๆ มากกว่าอีกทั้งมีการประชุมเป็นประจำทุกเดือนจึงทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีโอกาสมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ มากกว่าซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ไชยเสรีรัฐ (2549) แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยได้แบ่งแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 3 ด้านหลัก คือ ด้านประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนที่เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการพัฒนาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องหรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับรัตนภรณ์ ศรีพยัคฆ์ (2553) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการประสานงานช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายโดยราบรื่นและรวดเร็วประหยัดเวลาในการทำงานให้น้อยลงและสามารถเพิ่มผลผลิตของงานมากขึ้นรวมถึงประหยัดเงินวัสดุและสิ่งของในการดำเนินงานทำให้ทุกคนทุกฝ่ายมีความเข้าใจซึ่งถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การได้ดียิ่งขึ้นอันจะเป็นอุปสรรคให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จด้วยดีทั้งยังสร้างความสามัคคีธรรมในหมู่คณะและความเข้าใจอันดีเสริมสร้างขวัญในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การใช้ทุนทางสังคมในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองใหญ่มีความสามัคคีมีความร่วมมือในชุมชนซึ่งการทำหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนที่ช่วยในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งมากกว่าและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนก็เป็นบทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งในการรักษาฟื้นฟูนโยบายของกลุ่มในชุมชนก็เป็นบทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งในการรักษาฟื้นฟูนโยบายของกลุ่มในชุมชนให้คงอยู่และเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันมีการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ต้องการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อฝึกความชำนาญในการทำเรื่องนั้นๆ ให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบะตากา ตำบลหนองใหญ่ อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาทุนทาง

สังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สิ่งที่สำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จคือผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิก เป็นบุคลากรที่มีความรู้ภูมิปัญญา มีความรอบรู้ รอบคอบ และมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ ขยันอดทน และที่สำคัญยิ่งคือความรักสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจกันของคนในชุมชน คณะกรรมการบริหารกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ไข้มติที่ประชุมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ปัญหาและอุปสรรคทุนทางสังคมต่อการนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยใช้แนวทางการสนับสนุนการจัดทำบัญชีเอกสารต่าง ๆ ให้ครบถ้วน และเข้าใจง่าย ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ มาร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้คนในชุมชนได้การเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ นำไปสู่การดำเนินงานที่ต่อเนื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/เชิงปฏิบัติการ

1.1 ชุมชนควรรู้ที่จะพัฒนาความรู้คู่คุณธรรมอย่างต่อเนื่องทางทุนสังคม เพื่อเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาให้เกิดสังคมที่อยู่ดีมีสุข ความรู้ที่จะช่วยให้เชื่อมต่อบทบาทของสามสถาบัน

1.2 ในการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ควรเริ่มต้นจากการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทุนทางสังคมให้กับสมาชิกของชุมชน

1.3 เพื่อการพัฒนาทุนทางสังคมอย่างยั่งยืนต้องมีการกระตุ้นและหนุนเสริมการมีส่วนร่วมสมาชิกในชุมชน โดยชุมชนต้องพัฒนาความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ที่เอื้อต่อการเป็นประสังคม และการกำหนดทิศทางข้างหน้าของชุมชนนั้นต้องอาศัยการสร้างและการสะสมองค์ความรู้เพื่อสามารถปรับใช้และเป็นพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นต่อไป

1.4 ในการพัฒนาศักยภาพการพัฒนาทุนทางสังคมในชุมชนด้วยวิธีคิดเชิงระบบจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระดับความรู้และทัศนคติของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคท้องถิ่น และภาคอื่น ๆ ที่ต้องพัฒนาเพื่อเสริมหนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาทุนทางสังคมเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง โดยมีประชาชนเป็นหลักสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง อาจเลือกศึกษาในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันหรือในกลุ่มประชากรอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และสร้างองค์ความรู้แบบองค์รวม

2.2 การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษา ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการ/การเรียนรู้ ด้านเครือข่ายชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนในทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการในการนำไปปฏิบัติต่อไป

2.4 ควรมีการศึกษาเพื่อค้นหาทุนทางสังคมของชุมชนในลักษณะของการหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้ทุนทางสังคมที่ฝังลึกในชุมชน กับทุนทางสังคมที่ต้องการปลูกฝังและเสริมสร้างให้กับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. (2541). เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง แนวความคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- กฤษ อุตตะมะเวทิน. (2550). การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยปฏิบัติตาม พรบ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- กัลป์ยานี ปฏิมพรเทพ. (2543). ครัวภูมิปัญญาไทยนักเศรษฐศาสตร์ชุมชน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง. (2540). การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด. (พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- นภาพร หะวานนท์. (2550). ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รัตนารณ์ ศรีพยัคฆ์. (2553). เทคนิคการประสานงาน เอกสารความรู้ สดร.ลำดับที่ 18/ปีงบประมาณ 2553. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สมลักษณ์ ไชยเสรีฐ. (2549). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาล. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

